

Nr 247.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa åtgärder till spannmålsodlingens stödjande; given Stockholms slott den 28 april 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 april 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Under de senare åren hava ett flertal åtgärder blivit av statsmakterna vidtagna i syfte att stödja spannmålsodlingen.

Spannmålsregleringen.

Sedan vid 1930 års riksdag (prop. nr 108; R. skr. nr 376) beslutats vissa åtgärder i syfte att genom inmalnings- och inblandningstväng befordra avsättningen av svenskt vete och svensk råg, utfärdade Kungl. Maj:t, i anslutning till riksdagens beslut, den 13 juni 1930 förordning (nr 249) om användande av svenskt vete och svensk råg vid framställ-

ning av mjöl m. m., i det följande benämnd inmalningsförordningen. Enligt denna förordning åligger det envar, som driver kvarn och därvid använder utländskt vete eller utländsk råg, att tillika vid framställning av vetemjöl och rågmjöl använda svenskt vete och svensk råg i sådan omfattning, att det svenska vetet respektive den svenska rågen i genomsnitt under varje fastställd förmalningsperiod uppgår till viss procent av allt det vete respektive den råg, som under perioden förmalles vid kvarnen (inmalningsprocent). Vid framställning av vetemjöl skall därjämte iakttagas, att det svenska vetet uppgår till viss procent av varje för sig förmalt veteparti (minimiprocent). Vidare stadgas i förordningen såsom allmän regel, att den, som till riket inför vetemjöl, skall vara pliktig att låta däri inblanda mjöl av svenskt vete så att det svenska mjölet kommer att i genomsnitt svara mot gällande inmalningsprocent och ej för någon del av partiet understiger stadgad minimiprocent, samt att vad sålunda föreskrivits skall, såvitt angår inblandning intill gällande inmalningsprocent, äga motsvarande tillämpning i fråga om rågmjöl. Fastställande av förmalningsperiod samt av inmalnings- och minimiprocent ankommer enligt förordningen på Kungl. Maj:t.

Inmalningsförordningen trädde enligt kungörelse den 14 augusti 1930 (nr 330) i kraft den 1 september samma år. Den 14 augusti 1930 utfärdades tillika kungörelse (nr 331) med tillämpningsföreskrifter till inmalningsförordningen. Genom en den 15 augusti 1930 utfärdad förbindelse förbundo sig därefter samtliga större handelskvarnar i riket att under konsumtionsåret 1 september 1930—31 augusti 1931 vid inköp av svenskt vete och svensk råg tillämpa betalning efter en successivt stigande skala, så att under september 1930 skulle betalas för vete minst 18 kronor och för råg minst 15 kronor, allt för 100 kilogram, samt under maj—augusti 1931 skulle erläggas för vete minst 20 kronor och för råg minst 17 kronor. Priserna skulle gälla kvarnar, belägna inne i landet (inlandskvarnar). Av kvarnar som låge vid kusten (kustkvarnar) skulle betalas priser, som med minst 50 öre för 100 kilogram överstege de nyss angivna.

Vid 1931 års riksdag (prop. nr 216; R. skr. nr 288) beslötos vissa åtgärder till tryggande av att de vid slutet av konsumtionsåret 1930—1931 av odlare och spannmålshandlare icke avyttrade förråden av svensk brödspannmål skulle vinna avsättning till de enligt förenämnda kvarnförbindelse för samma konsumtionsårs sista månader utfästa priserna. I samband därmed fattades beslut om åtgärder för spannmålsodlingens stödjande under konsumtionsåret 1931—1932. Besluten, vilka förutsatte, att inmalningsförordningen fortfarande skulle gälla, inneburo i huvudsak följande.

Enligt ett mellan staten och en för ändamålet bildad ekonomisk förening av kvarnar, Svenska spannmålsföreningen u. p. a., ingånget, den 24 april 1931 dagtecknat k o n t r a k t (intaget i Sv. förf.-saml. nr 120/1931) till-

försäkrade staten föreningen för tiden till och med den 31 december 1932, att annan än föreningen ej skulle äga laglig rätt att, utan föreningens medgivande, till riket införa vete eller råg eller spannmålsblandning, vari vete eller råg inginge, eller mjöl, framställt av vete eller råg, eller gryn av vete. Tillika berättigades de till föreningen anslutna kvarnarna att vid sin förmalning under sagda tid tillämpa en inmalnings- och miniprocent för vete, som understeg den enligt inmalningsförordningen fastställda med 10 enheter. I gengäld förband sig föreningen att under tiden juni—juli vartdera året 1931 och 1932 inköpa all inom landet odlad, salubjuden spannmål av vete och råg, som var av fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig beskaffenhet och hembjöds föreningen före den 1 juni det år, inköpet skulle ske. Inköpet skulle äga rum, vad beträffar spannmål av 1930 års skörd, till de priser, som fastställts i kvarnförbindelsen, samt i fråga om 1931 års skörd till det för hela riket enhetliga pris, som för spannmål av normal kvalitet bestämdes av Kungl. Maj:t. Priset för spannmål av annan kvalitet skulle, med utgångspunkt från det av Kungl. Maj:t bestämda priset, regleras enligt grunder, som funnos angivna i kontraktet bilagda efter förslag av delegationen för svensk spannmålsnotering uppgjorda kvalitetsbestämmelser och prisregleringsskalor. Då statens spannmålsnämnd så påfordrade, skulle det åligga föreningen att efter anvisningar av nämnden även under andra tider än de förut omförmälda vidtaga inköp av svenskt vete och svensk råg, om och i den mån de till föreningen anslutna kvarnarna enligt föreningens stadgar voro skyldiga att mottaga och lagra sålunda inköpt spannmål. Föreningens försäljning av svensk brödspannmål skulle ske till pris, icke understigande marknadspriset. Till täckande av sina kostnader samt förluster vid utövandet av verksamheten skulle föreningen äga att av importörer av brödspannmål samt mjöl och gryn därav uppbära gottgörelse med belopp ställt i relation till kvantiteten av den spannmål, det mjöl eller det gryn, som infördes. Vid export skulle den erlagda gottgörelsen under vissa förutsättningar restitueras. — Enligt föreningens stadgar, vilka ej fingo ändras utan Kungl. Maj:ts tillstånd, skulle medlemskap i föreningen tillkomma varje enskild eller juridisk person, som drev handelskvarn, och som inom viss tid gjorde ansökan om inträde. Medlems delaktighet i föreningen skulle bestämmas efter storleken av medlemmens förmalning av vete och råg. Med medlemskap följde skyldighet att, efter vissa med hänsyn till medlemmarnas lagringsutrymmen bestämda grunder, för föreningens räkning mottaga och lagra ävensom att av föreningen övertaga den svenska brödspannmål, föreningen inköpte. Sist berörda skyldighet skulle åvila medlemmarna i förhållande till deras insatser. Medlem, som uppfyllde honom enligt stadgarna åvilande förpliktelser, skulle äga att genom föreningen införa vete och råg till riket samt att i för varje fall angiven myckenhet få på sig överlåten rätt till införsel av sådan spannmål. Föreningens styrelse skulle bestå av åtta ledamöter med samma

antal suppleanter. Ordförande och två ytterligare ledamöter jämte suppleanter för dem skulle utses av Kungl. Maj:t.

Omförmälda kontrakt trädde, enligt förordnande av Kungl. Maj:t den 29 maj 1931 (se Sv. förf.-saml. nr 120/1931), i kraft den 1 juni samma år. Frågan om införseln av de varor, kontraktet omfattade, reglerades närmare genom en av Kungl. Maj:t den 29 maj 1931 i anslutning till riksdagens beslut utfärdad förordning (nr 119) angående reglering av införseln av vissa slag av omalen och malen spannmål. Beträffande föreningens inköp av spannmål av 1931 års skörd under tiden juni—juli 1932 förordnade Kungl. Maj:t den 19 augusti 1931 (Sv. förf.-saml. nr 314/1931), att priset skulle vara för vete 18 kronor 50 öre och för råg 16 kronor 50 öre, räknat per 100 kilogram.

Enligt beslut av 1932 års riksdag (prop. nr 138; R. skr. nr 241) har avtalet mellan staten och föreningen blivit, efter vissa ändringar i såväl kontrakt som stadgar, förlängt att gälla till och med den 31 december 1933 och att således avse även 1932 års skörd. Den mellan staten och föreningen träffade nya överenskommelsen, dagtecknad den 20 maj 1932, trädde i kraft den 1 juni 1932 (se Sv. förf.-saml. nr 147/1932). Följande mera betydelsefulla detaljändringar i det ursprungliga avtalet hava härigenom skett.

Spannmålsleverantör har förklarats berättigad att vid försäljning till föreningen under månaderna juni—juli fullgöra leveransen inom det av följande sju uppsamlingsområden, som ur fraktsynpunkt är för honom gynnsammast, nämligen: 1) Stockholms stad och län; 2) Östergötlands län; 3) Kalmar län; 4) Malmöhus län och Kristianstads län; 5) Hallands län; 6) Göteborgs och Bohus län samt 7) Skaraborgs län, föreningen likväl obetaget att kräva leveransens fullgörande varhelst föreningen så önskar, därest föreningen gäldar den härav föranledda merfrakten. Föreningens skyldighet att verkställa inköp av svensk brödspannmål under annan tid än juni—juli, s. k. stödköp, har utvidgats dels därigenom att föreningsmedlemmarnas skyldighet att mottaga och lagra sålunda inköpt spannmål genom ändring i stadgarna ökats, så att numera för dylik spannmål kunna disponeras intill hälften av medlemmarnas lagringsutrymmen, dels ock därigenom att även andra lagringsutrymmen, som kunna stå till föreningens förfogande, skola tagas i anspråk för ändamålet. För föreningens inköp under sommaren 1933 har upptagits den enligt kvarnförbindelsen den 15 augusti 1930 gällande bestämmelsen, att priset vid kustkvarn skall för 100 kilogram vara 50 öre högre än vid inlandskvarn. De vid kontraktet i dess ursprungliga lydelse fogade kvalitetsbestämmelserna och prisregleringsskalorna hava uteslutits och ersatts med en hänvisning till särskilda mellan statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse härutinnan överenskomna bestämmelser.

Stadgeändringarna beslötos å föreningsstämma den 18 december 1931 och den 20 januari 1932 samt godkändes av Kungl. Maj:t den 20 maj sist-

nämnda år. Kontrakt och stadgar sådana dessa handlingar lyda efter de vidtagna ändringarna torde få såsom bilagor fogas till detta protokoll.

Genom beslut den 28 juli 1932 (Sv. förf.-saml. nr 377/1932) har Kungl. Maj:t bestämt inlösningspriset under juni—juli 1933 för vete till 19 kronor och för råg till 17 kronor 50 öre, allt räknat per 100 kilogram och leverans fritt anvisat uppsamlingsställe. Vid leverans till kustkvarn eller till annat uppsamlingsställe å ort, där kvarn, som av spannmålsnämnden förklarats hänförlig till kustkvarn, finnes, tillkommer enligt kontraktet 50 öre för varje fulla 100 kilogram.

I anslutning till kontraktets bestämmelse därutinnan har statens spannmålsnämnd den 10 augusti 1932 utfärdat kungörelse (Sv. förf.-saml. nr 399/1932) om kvalitetsbestämmelser och prisregleringsskalor vid föreningens inköp av vete och råg. Denna kungörelse har i vissa delar ändrats genom spannmålsnämndens kungörelse den 17 november 1932 (Sv. förf.-saml. nr 525/1932). Vidare må nämnas, att föreningens styrelse den 29 augusti 1932 beslutat (se Sv. förf.-saml. nr 471/1932), att Gotlands, Blekinge, Örebro och Västmanlands län skulle vara att likställa med de i kontraktet angivna sju uppsamlingsområdena, därvid, när föreningen i förekommande fall hade att gälda merfrakt, som sådan skulle räknas den ökning i transportkostnaden, som hänförde sig till den fortsatta transporten från inom länet belägen hamnplats respektive järnvägsstation för transport i hela fartyg eller prämar respektive hela järnvägsvagnar.

Den 7 oktober 1932 anbefallede Kungl. Maj:t statens spannmålsnämnd att verkställa allsidig utredning av frågan, huruvida och i vilken ordning åtgärder för brödspannmålsodlingens stödjande borde vidtagas för konsumtionsåret 1933—1934, samt att därmed och med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda, inkomma till Kungl. Maj:t, varvid nämnden särskilt borde överväga, på vad sätt de med nuvarande prisregleringssystem förenade svårigheter för återgång till friare marknadsförhållanden kunde avlägsnas.

Statens spannmålsnämnd har i skrivelse den 25 januari 1933 inkommit med den anbefallda utredningen ävensom med därå grundade förslag.

Spannmålsnämnden har i sin skrivelse — i anslutning till en av dess sekreterare verkställd och av nämnden granskad utredning rörande förhållandena å spannmålsmarknaden samt verkningarna hittills av de statliga åtgärderna för spannmålsodlingens stödjande m. m. — först anfört huvudsakligen följande.

Under konsumtionsåret 1931—1932 kunde prisbildningen å svensk brödspannmål, när hänsyn toges till de då gällande inlösningspriserna, anses hava varit i stort sett tillfredsställande. Priserna hade visserligen under vintermånaderna varit något tryckta samt hade till och med någon tid visat vikande tendens, men framemot våren hade priserna stigit. Vad anginge rågpriserna hade dessa redan före den 1 juni 1932 uppnått inlösningspriserna till följd av den stora knappheten på råg.

Den stora skörden, som inbärgades 1932, hade medfört, att prisbild-

ningen under konsumtionsåret 1932—1933 icke utfallit lika väl som under det föregående konsumtionsåret. Då 1932 års skörd började marknadsföras, voro de noterade priserna å vete och råg synnerligen låga i förhållande till inlösningspriserna. Detta förhållande torde hava medfört en viss återhållsamhet med utbudet, och priserna stego därför rätt snabbt. En bidragande orsak härtill torde hava varit den under hösten mycket gynnsamma väderleken, som jordbrukarna utnyttjade för plöjningsarbeten m. m., under det att tröskningsarbetet fick anstå. När spannmålen mer allmänt började komma i marknaden, sjönko emellertid priserna betydligt. Under den allra sista tiden hade priserna dock ånyo stigit. Prisbildningen hade sålunda icke fullt motsvarat vad man med hänsyn till inlösningsgarantien skulle kunnat hoppas. Detta syntes få sättas i samband med den stora bristen på lagerutrymmen. Under innevarande konsumtionsår hade man nämligen kunnat iakttaga, att jordbrukarna i rätt stor utsträckning sökt utnyttja möjligheterna att hålla spannmålspriserna uppe. Alla statens lagerhus vore praktiskt taget fullbelagda, och det samma torde vara förhållandet med de flesta andra lagerutrymmen av betydelse. Belåningen av spannmål, lagrad hos jordbrukarna själva eller i andra lagerlokaler, hade även fått avsevärt större omfattning än tidigare. I Skåne med dess stora spannmålsskörd hade prisbildningen gestaltat sig rätt mycket gynnsammare än i Mellansverige, vilket med säkerhet kunde tillskrivas de i Skåne arbetande lagringsföreningarna och den därstädes i jämförelse med förhållandena i Mellansverige relativt bättre tillgången på lagerlokaler.

De myckenheter vete och råg, som i maj 1932 hembjudits Svenska spannmålsföreningen, hade varit ganska obetydliga. Brödsädens avsättning under konsumtionsåret 1931—1932 hade också varit tämligen tillfredsställande och några allvarliga erinringar häremot hade icke förspotts. Ifrån hushållningssällskapens ombud och Östergötlands läns hushållningssällskap ävensom från andra håll hade visserligen gjorts gällande, att spannmålsföreningen borde påbörja sina kontraktensliga inköp tidigare än den 1 juni för att förbättra jordbrukarnas avsättning av spannmålen. De gångna årens erfarenhet gäve emellertid tydligt vid handen, att något väsentligt icke skulle vinnas med en dylik ändring av inlösningsstiden. Lagerutrymmen i erforderlig utsträckning funnes nämligen icke. Skulle lämpliga lagerutrymmen stå att uppbringa och betingelser i övrigt förefinnas för dylika tidigare inköp, skulle nämnden icke underlåta att med spannmålsföreningens styrelse söka träffa överenskommelse om inköpsens påbörjande vid tidigare tidpunkt än den ordinarie inlösningsstiden.

Att avsättningsmöjligheterna under innevarande konsumtionsår varit svårare än under konsumtionsåret 1931—1932 framginge redan av vad nyss sagts beträffande prisbildningen. Då kvarnarna emellertid hållit ganska stora lager av svensk spannmål och då dessutom inmalningsprocenterna vore mycket höga, kunde till följd av brist på lagerlokaler några ytterligare och mer omfattande åtgärder för att förbättra avsättningen knappast vidtagas.

Uttalanden, som nämnden införskaffat från hushållningssällskapen rörande verkningarna av de statliga stödåtgärderna, gäve i det hela belägg för vad nämnden här yttrat beträffande prisbildning och avsättningsförhållanden med mera. I stort sett ansåges sålunda, att stödåtgärderna utfallit väl. Hushållningssällskapens uttalanden gäve även vid handen, att jordbrukarna innevarande konsumtionsår i större utsträckning än tidigare sökt inverka reglerande på spannmålsmarknaden. Emellertid

framginge det också, att mycket ännu återstode att göra, innan jordbrukarna själva någorlunda kunde få denna marknad i sin hand.

Vad anginge kvarnindustrien hade den visserligen uttalat, att den helst önskade en återgång till friare marknadsförhållanden, men den hade dock ansett, att jordbruket alltjämt vore i behov av statliga stödåtgärder.

Några anmärkningar av betydelse rörande kvaliteterna hos de mjölsorter, som kunnat framställas, hade icke försports varken från kvarnindustriens eller konsumenternas sida. Ingående och noggranna undersökningar över mjölkvaliteterna, som nämnden låtit företaga, syntes också giva vid handen, att några berättigade anmärkningar häremot icke kunnat göras.

Mjölpriserna hade varit och vore fortfarande ganska låga, till och med lägre än någon gång sedan före kriget. Under år 1932 hade även brödriserna sjunkit, ehuru prissänkningen för brödet icke vore lika framträdande som beträffande mjölet.

Vidkommande frågan om behovet av fortsatta stödåtgärder och vilken form dessa lämpligen borde givas, har spannmålsnämnden förklarat sig anse något annat näppeligen kunna ifrågasättas, än att inmalningsförordningen borde äga gällande kraft jämväl under konsumtionsåret 1933—1934. Till stöd härför har nämnden åberopat dels att det med hänsyn till handelsbalansen torde få anses önskvärt att kunna begränsa importen av utländskt vete och utländsk råg till det minsta möjliga, dels att under år 1932 de i de europeiska importländerna för brödspannmål vidtagna skyddsåtgärderna för den egna brödsädesodlingen icke mildrats utan snarare skärpts, dels ock att inmalningsförordningens bestämmelser icke med större fog kunde betecknas såsom särskilt menliga vare sig för konsumenterna eller för den fria handeln.

Nämnden har vidare anfört följande.

Några tecken till bättre förhållanden å den utländska spannmålsmarknaden kunde alltjämt icke skönjas. I slutet av år 1932 kunde man å spannmålsbörserna i Amerika och Canada notera nya bottenpriser. Även om i Amerika vidtagits åtgärder för en begränsning av vetearealerna, hade dessa i andra delar av världen ytterligare utvidgats. De synliga förråden av vete vore måhända större än för ett år sedan och tryckte sålunda alltjämt marknaden. Trots den nu långvariga krisen å spannmålsmarknaden syntes sålunda det nuvarande läget och utsikterna för framtiden snarast vara förvärrade. År framåt kunde förhållandena bliva desamma som för närvarande. Även om världsmarknadspriserna å brödspannmål skulle komma att stiga något, vågade man icke nu räkna med någon väsentlig förbättring av dem.

Vad anginge förhållandena för det svenska jordbruket kämpade detta alltjämt med mycket stora svårigheter. Priserna å alla animaliska produkter vore trots vissa prisstödjande åtgärder så låga, att de näppeligen torde täcka produktionskostnaderna. För skogsbruket och övriga jordbrukets binäringar vore förhållandena alltjämt svåra. Ehuru jordbrukarna under innevarande konsumtionsår otvivelaktigt i ganska stor utsträckning vidtagit åtgärder för att i görlig mån kunna utnyttja stödet å spannmålsodlingen, hade de dock icke tillfredsställande lyckats härmed. Upphörandet av stödåtgärder skulle enligt samstämmiga uttalanden från

hushållningssällskapen och enligt de gångna årens erfarenhet medföra ett ekonomiskt sammanbrott för de jordbrukare, vilka hade sitt lantbruk huvudsakligen grundat på brödsädesodling.

Under åberopande av det anförda har spannmålsnämnden framhållit, att de skäl, vilka föregående år ansetts tala för statsmakternas beslut att vid sidan av inmalningstvånget vidtaga särskilda stödåtgärder för spannmålsodlingen, alltjämt förelåge med oförminskad tyngd. Det vore enligt nämndens mening uppenbart, att sedan sådana stödåtgärder, varom här vore fråga, varit i tillämpning under en avsevärd tid, de icke kunde utan vidare indragas. Ansåges en avveckling böra komma till stånd, måste denna ske så småningom under ett flertal år. Nämnden ansåge en förlängning på ytterligare ett år efter i huvudsak oförändrade grunder av kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen vara den form för fortsatt stöd åt spannmålsodlingen, som nu närmast borde ifrågakomma. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 april 1931 med framläggande av förslag till det första kontraktet mellan staten och föreningen hade nämnden uttalat, att nämnden sökt finna en form, som samtidigt med att jordbruket skänktes den erforderliga hjälpen innebure en möjlighet till successiv avveckling. Vad nämnden härvid närmast haft för ögonen hade varit den åt Kungl. Maj:t enligt kontraktet tillerkända befogenheten att bestämma storleken av de priser, vartill spannmålen av föreningen skulle inlösas. Om dessa priser undan för undan sänktes ned mot världsmarknadspriserna, inträdde tydligen en småningom skeende avveckling av föreningens verksamhet, som det låge i Kungl. Maj:ts hand att leda.

Beträffande storleken av inlösningspriserna har spannmålsnämnden i huvudsak anført följande.

Redan från början hade beaktats möjligheten av att spannmålsregleringen i dess utbyggda skick, vid en fortsatt stark spänning mellan brödsädes- och fodersädespriserna, skulle kunna leda till en alltför stark ökning av brödsädesodlingen, särskilt veteodlingen. Det visade sig nu, att dessa farhågor icke varit helt oberättigade. Även om man bortsåge från den rekordskörd, som år 1932 inhöstats, vore det nämligen uppenbart, att veteodlingen — i trots av att den totala brödsädesarealen icke undergått någon egentlig utvidgning — ökat väsentligt på rågodlingens bekostnad och detta i sådan omfattning, att veteodlingen även med normal skörd snart överskridit gränserna för det lämpliga. Nämnden hade övervägt åtgärder för att i görligaste mån hålla brödsädesodlingen och då givetvis i första hand veteodlingen inom sådana gränser, att landets konsumtionsbehov icke överskredes. Det torde vara lämpligt att minska avståndet mellan inlösningspriserna för vete och råg, för närvarande 1 krona 50 öre. Man kunde till och med tänka sig att likställa de båda priserna. Härför talade det förhållandet, att rågodlingen undan för undan väsentligt inskränkts, så att densamma normalt sett knappast torde motsvara landets behov. Nämnden ville dessutom erinra därom, att råg tidigare tillfälligtvis betingat högre pris än vete. Så hade exempelvis varit fallet under år 1928. Medeltalet för noteringarna i Stockholm under månaderna januari—oktober 1928 hade nämligen varit för vete 21.46 kronor och för råg 22.02 kronor för 100 kilo-

gram. Skulle en skillnad i pris till vetets fördel finnas, syntes densamma enligt nämndens uppfattning näppeligen böra överstiga 1 krona.

Vidare syntes man vid fastställandet av inlösningspriserna böra i gör-ligaste mån taga hänsyn till den beräknade storleken av årets skörd.

Till uttrönande av huruvida kvarnindustrien för sin del vore villig att med vissa av spannmålsnämnden föreslagna jämkningar i kontrakt och stadgar för ett år förlänga kontraktet har nämnden, enligt vad den i sin skrivelse anför, utan att då ännu hava tagit ståndpunkt till frågan om förlängning av spannmålsföreningens verksamhet, fört underhandlingar med föreningens styrelse. Sedan kvarnrepresentanterna i styrelsen tillstyrkt såväl förlängningen av kontraktet som, i huvudsak, de ändringar, nämnden föreslagit, har föreningen å ordinarie sammanträde den 16 december 1932 godkänt vad styrelsen tillstyrkt. Stadgeändringarna hava sedermera bekräftats å extra föreningssammanträde den 30 mars 1933. Ändringsförslagen, vilka åtfölja nämndens skrivelse, torde få såsom *bilaga A och B* fogas till detta protokoll.

Angående innebörden av och motiven till de föreslagna ändringarna i kontrakt och stadgar inhämtas av spannmålsnämndens skrivelse följande:

Kontraktet.

2 § *första stycket.* Förändringen i detta stycke har föreslagits av föreningen och innebär i sak endast ett förtydligande. Nämnden har också biträtt densamma under den uttryckliga förutsättningen, att ifrågavarande bestämmelse icke innebure någon inskränkning i föreningens åtagande att övertaga spannmål eller mjöl, ej heller något avsteg ifrån vad som inom handeln med spannmål vore gängse bruk.

2 § *tredje stycket.* De i nu gällande kontrakt omförmälda uppsamlingsområdena hava utökats med Gotlands, Blekinge, Örebro och Västmanlands län. Denna förändring innebär endast, att spannmålsföreningens beslut att anse dessa län som uppsamlingsområden intagits som en kontraktshenlig bestämmelse. Vidare har i kontraktet begreppet merfrakt närmare preciserats i anslutning till därtutinnan tillämpad praxis.

4 § *mom. 1 och 2.* Det tidigare mom. 1 av denna paragraf har utgått och ersatts med det tidigare mom. 2, första och andra styckena. Samtidigt har det tredje stycket av det tidigare mom. 2 delvis omredigerats och införts som ett nytt mom. 2. Någon ändring i sak innebära dessa förändringar icke, då det tidigare mom. 1 endast avsåg inköp sommaren 1931.

8 § *femte stycket.* Den i detta stycke vidtagna förändringen innebär, att en sänkning i gottgörelsens belopp skall tillkännagivas minst 14 dagar innan beslutet skall tillämpas i stället för nu gällande 8 dagar. Vad angår beslut om höjning i gottgörelsens belopp skall denna enligt vad spannmålsföreningens styrelse beslutat tillkännagivas först omedelbart före dess ikraftträdande.

9 §. Denna paragraf har omredigerats med anledning därav, att enligt den tidigare ordalydelsen för erhållande av restitution av gottgörelse för mjöl, som använts för spis- eller knäckebröd till export, erfordrades bevisning om full identitet, vilket i praktiken var ogenomförbart.

Övriga kontraktsändringar hänföra sig huvudsakligen till kontraktets förlängning att gälla under ytterligare ett år.

Stadgarna.

7 § c). Föreningsmedlemmarnas skyldighet att inköpa spannmål av föreningen under tiden 1 september—31 december har skärpts såtillvida, att medlemmarna under en var av månaderna september, oktober och november äro skyldiga inköpa vissa minsta kvantiteter av spannmål. Medlemmarnas skyldighet att senast den 31 december inköpa all föreningen tillhörig spannmål kvarstår alltjämt.

7 § e). Den här ifrågasatta förändringen, som innebär, att utländsk spannmål icke utan föreningens styrelses medgivande får användas för annat ändamål än mjölframställning i vanlig ordning, har föreslagits av föreningen såsom en garanti mot oriktig användning och har av nämnden ansetts lämplig.

7 § j). Tillägget till detta stycke har föranletts av en önskan att utan att tillgripa de åtgärder, varom stadgas i kungörelsen den 14 augusti 1930 med tillämpningsföreskrifter till inmalningsförordningen, kunna beivra försummelse med avseende å föreskriven rapportskyldighet.

9 § första stycket. Förändringarna i detta stycke hava föreslagits av föreningens styrelse och innebära endast att stadgeenligt fastställa tillämpad praxis. Nämnden har intet haft att erinra däremot.

9 § tredje stycket. Den föreslagna förändringen innebär, att medlem icke erhåller ersättning för lagring och skötsel med mera av sådan spannmål, som medlemmen själv inköper. Nuvarande bestämmelse, som medger dylik ersättning, har visat sig medföra vissa olägenheter för föreningen.

13 § mom. 2 tredje stycket. Stadgandet i detta stycke är nytt och medger medlem, som lagrar spannmål för föreningens räkning, viss förtursrätt beträffande inköp av densamma, detta i anslutning till vad tidigare tillämpats.

15 § mom. 2 fjärde stycket. Detta nytillkomna stadgande ansluter sig till av föreningens styrelse hittills tillämpad kutym att på de av staten utsedda styrelseledamöterna överlåta bestämmandet av försäljningspriserna för vete och råg.

Spannmålsnämnden har på grund av vad nämnden sålunda anfört hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels under förutsättning av riksdagens godkännande träffa avtal med Svenska spannmålsföreningen u. p. a. om förlängning av kontraktet mellan staten och föreningen i överensstämmelse med omförmälda förslag till kontraktsändringar, dels ock lämna föreningen tillstånd att företaga ändringar av föreningens stadgar i enlighet med av nämnden därutinnan överlämnat förslag.

I ett vid nämndens skrivelse fogat *särskilt yttrande* har ledamoten av riksdagens andra kammare C. W. M. Andersson i Igelboda, som i egenkap av ledamot i nämnden år 1932 avstyrkt den av nämndens majoritet då tillstyrkta förlängningen av ifrågavarande kontrakt, anfört, att när han i år biträdde nämndens hemställen detta icke innebure någon ändring i den förra året angivna principiella inställningen till frågan. Han ansåge alltjämt, att en avveckling av föreningens verksamhet samt återgång till mera fria förhållanden i fråga om spannmålshandeln vore önskvärd, men delade nämndens uppfattning, att en sådan återgång, sedan ett prisregleringsförfarande nu en längre tid varit i tillämpning, endast kunde

ske så småningom. Därtill komme, att om en avveckling vid den nu gällande kontraktstidens utgång skulle ske, detta komme att medföra stora förluster för föreningen, vilka förluster staten under vissa förhållanden kunde få övertaga. Under rådande statsfinansiella läge ansågo ifrågavarande ledamot sig icke böra framlägga förslag, som skulle kunna medföra betydande statsutgifter.

Över spannmålsnämndens förslag hava infordrade *utlåtanden* avgivits av lantbruksstyrelsen och kommerskollegium.

Lantbruksstyrelsen, som helt anslutit sig till spannmålsnämndens mening angående nödvändigheten av ett fortsatt statligt ingripande till brödsädesodlingens främjande, har tillstyrkt nämndens förslag. Den av nämnden ifrågasatta regleringen av prisläget mellan vete och råg har lantbruksstyrelsen funnit i hög grad skälig. Styrelsen har uttalat sig för likställighet i fråga om inlösningspriserna för dessa sädesslag, då enligt styrelsens mening en minskning av prisskillnaden knappast vore ett tillräckligt starkt korrektiv mot den tydliga förskjutning i odlingen, som ägt rum till fördel för vetet. Det vore enligt lantbruksstyrelsens åsikt särskilt under rådande statliga ingripande på brödsädesodlingens område önskvärt, att landets brödsädesproduktion såvitt möjligt inriktades på självförsörjning, och att därför rågodlingen vidmakthölles på de jordar och under de klimatiska förhållanden, där denna odling kunde förväntas i längden giva det bästa resultatet. Produktionskostnaderna syntes icke berättiga ett högre pris å vete än å råg.

Jämväl *kommerskollegium* har förklarat sig dela spannmålsnämndens uppfattning, att en avveckling nu av den gällande spannmålsregleringen icke gärna vore möjlig utan att en förlängning på ytterligare ett år efter i huvudsak oförändrade grunder borde ske av ifrågavarande kontrakt. Emellertid har kollegiet starkt understrukit nödvändigheten av att det inhemska prisläget på spannmålsmarknaden småningom anpassades efter världsmarknadens allmänna prisnivå. Kollegiet har härutinnan i huvudsak anfört följande.

Det torde icke gärna vara möjligt att utan betydande olägenheter i vissa hänseenden under en längre följd av år genom konstlade åtgärder av det slag, varom här vore fråga, hålla det inhemska marknadspriset så avsevärt över världsmarknadspriset, som hittills skett. En dylik prispolitik kunde ej undgå att i längden medföra förskjutningar inom jordbruksproduktionen, som i sista hand komme att lända jordbruket självt till skada. Genom den starka ökning av veteskörden, som under de senare åren ägt rum, hade redan nu uppkommit en svårlöst fråga om placering av det spannmålsöverskott, som kunde beräknas föreligga närmast vid utgången av innevarande konsumtionsår. Skulle det vid den brödsädesinventering, som innevarande år verkstälts, visa sig, att en ej oväsentlig ökning av brödsädesarealen inträtt, läge det vikt uppå, att redan nu taga under övervägande de åtgärder, som kunde bliva erforderliga för mötande av en befarad överproduktion även under normala skördeår, särskilt vad vetet beträffade. En åtgärd, som härvidlag bleve av betydelse, vore gi-

vetvis bestämmandet av inlösningspriset för 1934. Om detta bestämdes så att någon stimulans för en ytterligare utökad veteproduktion icke förefunnes, torde en av de faktorer, som kunde befaras verksammast bidra till överproduktion, bortfalla.

Emot de av spannmålsnämnden ifrågasatta jämkningarna i kontrakt och stadgar har kommerskollegium ej haft någon erinran.

Såsom framgår av det anförda har vid den av spannmålsnämnden enligt skrivelsen den 25 januari 1933 föreslagna förlängningen av avtalet mellan staten och spannmålsföreningen icke med avseende å föreningens inlösningsskyldighet beträffande 1933 års skörd ifrågasatts någon ändring i den enligt kontraktet för närvarande gällande principen, att vid föreningens spannmålsköp under juni—juli skall vid leverans till kustkvarn betalas ett pris, som med 50 öre för 100 kilogram överstiger priset vid inlandskvarn. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 mars 1933 hava emellertid *vissa föreningsmedlemmar*, nämligen Aktiebolaget Kvarnintressenter, Kalmar Ångkvarns Kommanditbolag, Aktiebolaget Mårten Pehrsons Valskvarn, Aktiebolaget Saltsjöqvarn och Kvarnaktiebolaget J. G. S., hemställt, att Kungl. Maj:t vid antagande av förslaget till förnyelse av föreningens avtal med staten ville föreskriva, att lika inlösningspriser skulle gälla för 1933 års skörd vid samtliga uppsamlingsplatser i hela landet. I skrivelse den 20 april 1933 har *spannmålsnämnden* härefter för mig anmält, att spannmålsföreningen å extra sammanträde den 10 april 1933 beslutat godkänna följande ändrade lydelse av 4 § mom. 2 i omförmälda kontrakt, att gälla i fråga om inköpen av 1933 års skörd:

»Efter förslag av statens spannmålsnämnd äger Kungl. Maj:t förordna, att utöver det enligt mom. 1 bestämda pris vid leverans till kustkvarn eller till annat uppsamlingsställe å ort, där kvarn, som av spannmålsnämnden förklarats hänförlig till kustkvarn, finnes, skall betalas ytterligare ett belopp, ej överstigande 50 öre för 100 kilogram.

Innan spannmålsnämnden framlägger förslag i sådant hänseende, skall nämnden hava berett ledamöter i föreningen, företrädande såväl kust- som inlandskvarnar, tillfälle att uttala sig i frågan.

Till grund för dylikt förslag skall ligga en undersökning angående spannmålens kvantitet och kvalitet, varav den antagliga genomsnittliga inmalningsprocenten för ifrågavarande spannmålsslag under konsumtionsåret låter sig beräknas, och förutsättes för att förslag skall kunna av spannmålsnämnden framställas, beträffande vete, att sagda procent ej överstiger 70, och, beträffande råg, att procenten ej överstiger 60.»

Angående tillkomsten av spannmålsföreningens beslut den 10 april 1933 har spannmålsnämnden anført, att sedan omförmälda fem kvarnföretag anhållit hos föreningen, att deras i skrivelsen den 3 mars 1933 hos Kungl. Maj:t framförda önskemål måtte biträdas av föreningen, dennas styrelse kallat föreningsmedlemmarna till extra sammanträde den 30

mars 1933. Å detta sammanträde hade beslutats med 6,188 röster, avgivna av 11 röstande, mot 4,179 röster, avgivna av 38 röstande, att i så måtto upphäva föreningens beslut den 16 december 1932, att bestämmelsen om högre inlösningspris vid kustkvarn skulle bortfalla. Den 10 april 1933 hade emellertid å nytt extra föreningssammanträde frågan åter upptagits till behandling. Föreningens beslut vid sistnämnda sammanträde hade fattats med 5,335 röster, avgivna av 8 röstande, mot 2,457 röster, avgivna av 5 röstande. 27 närvarande röstberättigade medlemmar hade nedlagt sina röster. Minoriteten hade röstat för att beslutet den 30 mars 1933 skulle förbli oförändrat.

Till belysande av sin egen ståndpunkt till förevarande spörsmål har spannmålsnämnden anfört följande:

Det måste erkännas, att under ett konsumtionsår, som det innevarande, då inmalningsprocenterna vore särskilt höga, det kunde innebära en orättvisa mot kustkvarnarna med nuvarande prisskillnad av 50 öre, vilken kunde anses skälig vid genomsnittliga effektiva inmalningsprocenter av 60 å 70 procent. Ett borttagande av prisskillnaden komme emellertid att minska spannmålsföreningens möjligheter att utan större extra kostnader förflytta spannmål från en ort till en annan i de fall, då sådan förflyttning på grund av ojämn fördelning av spannmålen i landets olika delar befundes nödvändig. Nämnden skulle därför för sin del hellre sett, att det utan den inskränkning, som det nu föreliggande förslaget innebure, lagts i Kungl. Maj:ts hand att, sedan skördens ungefärliga storlek och kvalitet blivit känd, på förslag av nämnden fastställa om och i så fall huru stor skillnad skulle finnas mellan priserna vid kust- och inlandskvarn. Nämnden ansåge sig dock, ehuru med en viss tvekan, kunna förorda, att den av spannmålsföreningen beslutade ändringen i kontraktsförslaget godtoges av Kungl. Maj:t, detta därför, att det med hänsyn till det stora överskott, som 1932 års skörd komme att lämna, kunde antagas, att även med ett svagt utfall av 1933 års skörd de genomsnittliga inmalningsprocenterna under konsumtionsåret 1933—1934 likvisst måste komma att bli förhållandevis höga.

I skrivelse den 25 april 1933 hava *vissa kvarnföretag*, nämligen Åhléns kvarnaktiebolag, Uppsala ångvarnsaktiebolag och Mjölby kvarnaktiebolag, i uppgiven egenskap av representanter för ett 70-tal inlandskvarnar, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godkänna den lydelse av 4 § mom. 2 av kontraktet, som framgår av spannmålsnämndens skrivelse den 25 januari 1933.

Jag torde i detta sammanhang få redogöra för vissa till Kungl. Maj:t inkomna framställningar rörande spannmålsregleringen.

Hushållningssällskapens ombud hava i skrivelse den 28 september 1932 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för sådan ändring av kontraktet mellan staten och spannmålsföreningen, att skyldigheten att inköpa spannmål inträdde den 1 maj i stället för den 1 juni. En framställning i samma syfte har i skrivelse den 2 december 1932 gjorts av *Östergötlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*. Dessa

framställningar hava överlämnats till statens spannmålsnämnd för att tagas i övervägande vid fullgörande av förberörda åt nämnden den 7 oktober 1932 givna uppdrag; och har *spannmålsnämnden* i sin skrivelse den 25 januari 1933 hemställt, att framställningarna, i den mån de icke finge anses besvarade genom vad nämnden i sagda skrivelse anfört, måtte lämnas utan avseende.

I en den 5 oktober 1932 inkommen skrivelse hava *Skånska spannmålsföreningarnas samorganisation med flera* bland annat anhållit, att uppsamlingsställen för brödsäd vid Svenska spannmålsföreningens inköp måtte anordnas i alla större brödsädesdistrikt, däribland Blekinge, samt att de spannmålslagerhusföreningar, som så önskade och som hade erforderliga magasin med utrustning för skötsel av spannmål, måtte anlitas som uppsamlingsställen.

I den 20 januari 1933 avgivet infortrat utlåtande i anledning av sistberörda skrivelse har *spannmålsnämnden* förklarat sig anse frågan om anordnande av uppsamlingsställen vara tillfredsställande löst genom styrelsens för spannmålsföreningen beslut den 29 augusti 1932 att som uppsamlingsställen skulle förutom förut befintliga jämväl räknas Gotlands, Blekinge, Örebro och Västmanlands län.

På sätt omnämnas i propositionen nr 177 till innevarande års riksdag angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m. (sid. 6 o. f.) har statens spannmålsnämnd i skrivelse den 17 december 1932 med hänsyn till befarade svårigheter i fråga om den svenska brödsädens lagring och avsättning hemställt, att Kungl. Maj:t måtte förklara hinder ej möta för spannmålsföreningen att inköpa och exportera högst 30,000 ton vete. Med anledning härav har i skrivelse den 16 mars 1933 *Internationella arbetarhjälpen, rikskommittén*, gjort framställning om, att ifrågavarande spannmål i stället för att exporteras måtte förmalas och utdelas bland den nödlidande befolkningen i landet.

Spannmålsnämnden har i infortrat yttrande den 24 mars 1933 över sistberörda framställning — under hänvisning till ett av nämnden den 3 mars 1933 till riksdagens jordbruksutskott avgivet utlåtande över en i samma ämne vid riksdagen väckt motion II:34 — anfört, att nämnden med hänsyn till de synpunkter, nämnden hade att företräda, intet hade att erinra mot att mjöl förmalt av svenskt vete utdelades till nödlidande befolkningsgrupper inom landet. Nämnden ansåge dock, att fördelningen borde ske genom något statligt organ, exempelvis länsstyrelsen i vederbörande län, samt att förmalningen av spannmålen borde, till undvikande av rubbningar i de normala leveransförhållandena, överlåtas åt de kvarnar, som plägade leverera till ifrågavarande områden. Vid spannmålsnämndens yttrande har fogats utlåtande den 23 mars 1933 av *Svenska spannmålsföreningen u. p. a.*, som åberopat ett av förenin-

gen till jordbruksutskottet över förenämnda motion avgivet yttrande, däri bland annat framhållits, att avsättningen av svensk brödspannmål icke komme att ökas genom en anordning sådan som den här avsedda.

Jämlikt föreskrifterna i den för statens spannmålsnämnd gällande instruktionen har nämnden till chefen för jordbruksdepartementet överlämnat berättelse över statens spannmålsnämnds verksamhet m. m. under år 1932 (stat. off. utr. 1933: 17). Berättelsen upptager bland annat en översikt över areal- och skördeförhållanden i riket under tiden från och med år 1913 (sid. 6—10). Härvid framhålles, att, ehuru den totala brödsädesarealen icke undergått någon genomgripande förändring under de senaste tjugo åren, de totala brödsädesskördarna numera likväl vore icke obetydligt större än tidigare, huvudsakligen beroende på övergång från råg- till den mera avkastande veteodlingen. Det erinras, att, såvitt av tillgängliga jordbruksstatistiska uppgifter kunde bedömas, 1932 års brödsädesskörd vore den största, vårt land någonsin haft. Ur en vid berättelsen fogad tabell (sid. 47) rörande skörden av vete och råg under åren 1913—1932 må här återgivas följande siffror, av vilka de för år 1932 angivna betecknats som preliminära. Siffrorna angiva skördens storlek i ton.

	År 1913	År 1919	År 1927	År 1930	År 1931	År 1932
Höstvete	247,156	217,373	366,954	489,767	367,558	588,240
Vårvete.....	11,454	37,127	49,957	76,833	96,015	132,970
Summa vete	258,610	254,500	416,911	566,600	463,573	721,210
Höstråg.....	570,888	551,867	376,410	428,753	275,485	426,440
Vårråg	13,576	22,388	9,043	7,695	7,641	7,780
Summa råg	584,464	574,255	385,453	436,448	283,126	434,220
Summa vete och råg	843,074	828,755	802,364	1,003,048	746,699	1,155,430

Beträffande förbrukningen av vete och råg inom landet anföras i berättelsen (sid. 47) följande siffror, av vilka de för konsumtionsåret 1931—1932 betecknats som preliminära. Förbrukningen har beräknats vara lika med skörden, efter avdrag av utsäde, ökad med importöverskottet.

Konsumtionsår $\frac{1}{8}$ — $\frac{31}{7}$	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932
Vete	600,719	671,357	663,327	644,420	587,441
Råg	417,630	489,828	469,207	420,056	302,853
Summa >	1,018,349	1,161,185	1,132,534	1,064,476	890,294

I skrivelse den 28 mars 1933 har statistiska centralbyrån överlämnat redogörelse för resultatet av under året verkställd brödsädesinventering.

Genom sammanställning av uppgifterna rörande brödsädesarealerna hos jordbrukare inom Svea- och Götaland för 1933 års skörd med motsvarande uppgifter för åren 1930—1932 erhålles följande tabell.

	År 1930 hektar	År 1931 hektar	År 1932 hektar	År 1933 hektar
Höstvete.....	199,111	212,299	220,068	229,706
Vårvete	43,879	56,413	64,251	74,421
Summa vete	242,990	268,712	284,319	304,127
Höstråg	233,490	219,308	202,914	215,547
Vårråg.....	4,895	5,736	5,045	5,537
Summa råg	238,385	225,044	207,959	221,084
Summa vete och råg	481,375	493,756	492,278	525,211

Av statistiska centralbyråns redogörelse framgår vidare, att saluöverskottet av brödsäd hos jordbrukare inom Svea- och Götaland den 2 januari 1933 uppgivits utgöra 223,205 ton vete och 94,666 ton råg. Motsvarande förråd vid inventeringen den 2 januari 1932 utgjorde 96,820 ton vete och 27,640 ton råg. — Av kvarnar och spannmålshandlare redovisade förråd av svensk brödsäd den 2 januari 1933 uppgingo enligt statistiska centralbyrån till 131,990 ton vete och 61,153 ton råg. Kvarnarnas och spannmålshandlarnas förråd av svensk brödsäd vid motsvarande tidpunkt föregående år utgjorde ungefär 73,000 ton vete och 30,000 ton råg.

Beträffande *Svenska spannmålsföreningens verksamhet* framgår av spannmålsnämndens berättelse (sid. 20—24) bland annat följande.

Den 31 december 1932 uppgick antalet medlemmar till 109 med sammanlagt 11,561 insatser, svarande mot ett insatskapital av 11,561,000 kronor. Föreningsmedlemmarnas utrymmen för lagring av spannmål i december 1932 medgåvo lagring av sammanlagt omkring 137,000 ton. Föreningens ekonomiska ställning vid årsskiftet utvisade ett överskott av 1,511,238 kronor 40 öre.

Under tiden januari—maj 1932 uttog föreningen gottgörelse enligt kontraktet med staten med för vete 1 krona 50 öre och för råg 1 krona, allt för 100 kilogram omalen spannmål. Månaderna juni—augusti upptogs ej någon gottgörelse. Under september och oktober utgick gottgörelse för vete med 1 krona för 100 kilogram. Den 1 november 1932 höjdes gottgörelsen för vete till 3 kronor för 100 kilogram, och sedan den 1 februari 1933 utgår gottgörelse för vete med 5 kronor för 100 kilogram. För råg har efter utgången av maj månad 1932 någon gottgörelse ej uttagits.

Departements-
chefen.

Genom de åtgärder, som av statsmakterna vidtagits för den svenska brödsädesodlingens stödjande, har å ifrågavarande område åstadkommits

en prisbildning, väsentligt förmånligare för odlarna än den som därför utan, med hänsyn till världsmarknadspriset, skulle kunnat upprätthållas. Detta har otvivelaktigt varit av stor betydelse för den del av vårt jordbruk, för vilken nämnda odling spelar en mera framträdande roll. Det torde emellertid endast råda en mening därom, att förevarande åtgärder få betraktas såsom ett av krisen påkallat tillfälligt ingripande i prisbildningen, vilket bör bortfalla, så snart omständigheterna det medgiva. Ju längre spannmålsregleringen bibehålles, desto större svårigheter komma att föreligga för en avveckling därav, enär allt flera förhållanden på såväl det ekonomiska som det sociala området anpassa sig efter och bliva beroende av densamma.

Ehuru vägande skäl sålunda kunna andragas för en omedelbar avveckling av de av statsmakterna vidtagna åtgärderna till brödsädesodlingens stödjande, torde likväl en sådan icke kunna genomföras. Dels skulle härigenom ske en alltför stark rubbning av det ekonomiska underlaget för ett stort antal jordbruk, med åtföljande svårigheter för näringslivet i dess helhet. Dels komme på grund av den stora kvantitet brödsäd av 1932 års skörd, beträffande vilken inlösningsskyldighet föreligger, i förening med ett till följd av regleringens upphörande påräkneligt kraftigt prisfall, en avsevärd förlust att uppstå å den inlösta spannmålen. Detta förhållande kan medföra ekonomiska upppoffringar från statsverkets sida av den storlek, att de under nuvarande statsfinansiella situation så vitt möjligt måste undvikas.

Den svenska skörden av vete och råg var nämligen under föregående år såväl kvantitativt som kvalitativt synnerligen god. Inmalningsprocenterna hava på grund härav, alltsedan skörderesultatet kunde tillförlitligen bedömas, hållits höga. För närvarande utgör inmalningsprocenten beträffande vete 95 och beträffande råg 97, därvid dock är att märka, att i fråga om vete de till spannmålsföreningen anslutna kvarnarna äga tillämpa en inmalningsprocent, som understiger den fastställda med 10 enheter. Oaktat de höga inmalningsprocenterna torde, då föreningens inlösningsskyldighet den 1 juni inträder, betydande spannmålspartier vara oförbrukade. Ju större myckenheter spannmål föreningen måste övertaga till de för inlösningen bestämda priserna, dess större kunna föreningens förluster vid försäljningen av samma spannmål under höstmånaderna väntas bliva. Ehuru den gottgörelse, föreningen enligt kontraktet äger uppbära för till riket införd brödspannmål, för närvarande i fråga om vete utgår med ett så högt belopp som 5 kronor för 100 kilogram, torde det, till följd av införselns förhållandevis ringa omfattning, vara tvivelaktigt, huruvida vid kontraktstidens utgång den 31 december 1933 nyssnämnda förluster hunnit täckas. Jag erinrar, att staten ytterst är ansvarig för förlust, som föreningen tillskyndas vid ett behörigt fullgörande av kontraktets förpliktelser.

En avveckling torde följaktligen endast kunna ske så småningom. I likhet med spannmålsnämnden håller jag före, att en dylik avveckling lämpligen bör ske därigenom, att såvida ej å världsmarknaden en prisstegring å spannmål inträder, inlösningspriserna steg för steg sänkas, till dess priserna å vete och råg bringats att korrespondera med såväl motsvarande priser å världsmarknaden som priserna å andra jordbruksprodukter. Det torde ligga i sakens natur, att nyssnämnda anpassning bör ske så varsamt som möjligt och utsträckas över en tillräckligt lång tid. Sådan situationen för närvarande är, torde det nuvarande regleringssystemet alltså få givas fortsatt tillämpning. Spannmålsnämndens förslag, innebärande dels bibehållande av inmalningsbestämmelserna enligt 1930 års författningar, dels ock förlängning av kontraktet mellan staten och spannmålsföreningen, synes sålunda böra godtagas.

Redan då nyssberörda kontrakt underställdes 1931 års riksdag, framkommo farhågor, att systemet skulle leda till en olämpligt stor produktion av brödsäd inom landet. Sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet (utl. nr 3) ansåg sig också böra uttala en mot jordbrukarna riktad varning i sådant hänseende. Framhållas må, att en av förutsättningarna för att ifrågavarande regleringssystem skall kunna upprätthållas är, att produktionen icke överstiger konsumtionen. Å denna grund är hela systemet byggt. Att döma av uppgifterna från årets brödsädesinventering synas emellertid omförmälda farhågor vara på väg att besannas. Risken för överproduktion torde nu vara överhängande, och den är så mycket mer allvarlig, som man ingår i nästa konsumtionsår med ett högst betydande lager av äldre skörd. Även om man måste medgiva, att det stora saluöverskottet av 1932 års skörd i främsta rummet uppkommit på grund av rekordartad hektarskörd, är det av stor vikt att noga uppmärksamma frågan om brödsädesarealens utveckling.

Med hänsyn till vad nyss sagts rörande spannmålsregleringens avveckling torde man icke kunna räkna med, att prissänkning utgör tillräcklig garanti för att icke en permanent överproduktion å brödsäd uppkommer inom landet. Det synes mig därför föreligga starka skäl för att överväga ytterligare garantier i detta avseende. Spannmålsnämnden har trots sig finna en dylik i utjämning av skillnaden mellan priserna å vete och råg. Såsom framgår av resultatet av nyss nämnda inventering, synes emellertid även den med råg besädda arealen hava undergått ökning under innevarande år. Huruvida det här är fråga om en tillfällig företeelse eller en mera bestående, undandrager sig givetvis ännu bedömande. Visserligen är jag benägen att i sinom tid för Kungl. Maj:t förorda ett närmande till varandra av inlösningspriserna å vete och råg, men jag är icke övertygad om att därigenom vinnes, att våra brödsädeskördar hållas inom ramen för landets behov. Ytterligare åtgärder i detta syfte torde därför vara erforderliga.

Från skilda håll hava uppslag framkommit om åtgärder till brödsädesodlingens begränsning. Sålunda har den tanken framförts, att inlösningspriset skulle hänföra sig till en viss maximal brödsädesskörd. Konstaterades vid skördetiden, att avkastningen överstege berörda maximum, skulle inlösningspriserna reduceras i någon proportion till skördeökningen. Detta förfaringssätt skulle följaktligen påverka jordbrukarna till att begränsa brödsädesarealen för att undgå en prissänkning. Förutom att detta förslag synes svårt att tekniskt genomföra, lider det av den olägenheten, att prissänkningen kunde framkallas av orsaker, varöver jordbrukarna själva icke hava makt att råda. En annan väg vore i så fall mera framkomlig, nämligen att låta inlösningspriserna hänföra sig till en på förhand bestämd maximiareal samt att dessa priser efter någon proportion reducerades, om det vid arealinventering befunnnes, att odlingen utsträckts utöver den sålunda bestämda arealen. Ett tredje system vore, att allenast inmalningsbestämmelserna samt en importreglering i förening med hållandet av vissa lägsta priser å importspannmål uppehöles, medan inlösningsskyldigheten bortföle. En förutsättning för gynnsamt resultat av ett tilläpande av någon av nyssnämnda metoder torde dock vara, att spannmålsodlarna så intimt samverkade, att ökningen av brödsädesarealen verkligen upphörde. Skulle detta visa sig omöjligt, återstode väl knappast någon annan utväg, än att från statens sida föreskrevs en reglering tvångsvis av brödsädesodlingen. Av vad nu anförts torde framgå, att risken för en överproduktion av brödsädespannmål vid fortsatt spannmålsreglering väl uppmärksammats men att det icke torde vara möjligt att för årets riksdag framlägga förslag till lösning av detta spörsmål. I stället torde en mera ingående utredning i saken böra företagas i syfte att möjliggöra framställning till 1934 års riksdag. Det förefaller sannolikt, att redan ett igångsättande av denna utredning och ett tillkännagivande härom skall verka återhållande på jordbrukarna vid sådden av brödsäd hösten 1933. I samband med nyssnämnda utredning torde jämväl vissa andra spannmålsfrågan berörande spörsmål böra bliva föremål för övervägande.

Mot de ändringar i kontraktet, som i samband med dess förlängning förordats av spannmålsnämnden, har jag intet att erinra. Inom spannmålsföreningen hava rörande lämpligheten av sagda ändringar skiljaktiga meningar yppat sig beträffande lydelsen av 4 § mom. 2. Vissa medlemmar hava nämligen ansett, att de priser, föreningen under juni—juli 1934 skulle betala för svensk brödsäd, borde vara lika, vare sig leveransen skedde vid kustkvarn eller vid inlandskvarn, medan andra åter förmenat, att priserna vid kustkvarn borde med 50 öre för 100 kilogram överstiga de vid inlandskvarn. Vid extra föreningssammanträde den 10 april 1933 har, såsom av redogörelsen framgår, ett kompromissförslag antagits. Jag tillstyrker, att statsmakterna godkänna sistnämnda förslag.

Några ändringar utöver de av spannmålsnämnden förordade har jag icke ansett mig böra föreslå.

De föreslagna stadgeändringarna tillstyrkas. För förlängning av kontraktet samt genomförandet av ändringarna däri fordras riksdagens samtycke. Sedan riksdagen härutinnan beslutat, torde förslaget om stadgeändringar få ånyo anmälas för Kungl. Maj:t.

I detta sammanhang må erinras, att jag vid anmälan den 24 februari 1933 av spannmålsnämndens omförmälda framställning angående export av högst 30,000 ton vete anförde, att jag icke ansåge det vara lämpligt att dylik export då företogs. Tillika förklarade jag mig ännu senare i samband med anmälan av fortsatt prisreglering å vete och råg återkomma till spörsmålet om avsättning av den av föreningen inlösta brödspannmålen. Emellertid torde det icke lämpligen ännu låta sig göra att fatta något definitivt beslut angående extraordinära åtgärder för spannmålets avsättning. I varje fall torde böra avvaktas en tidpunkt, då storleken av den spannmålsmängd, föreningen enligt kontraktet blir skyldig inlösa, fullt kan överblickas. Skulle det därvid visa sig, att ett så betydande spannmålsöverskott finnes, att svårigheter yppa sig med avseende å spannmålets tillfredsställande lagring och skötsel, synes det emellertid bliva nödvändigt att undantag medgives från bestämmelserna i 7 § av ifrågavarande kontrakt, enligt vilka föreningens försäljning av svensk brödspannmål ej får ske under marknadspris, därvid under månaderna juni—augusti skall såsom marknadspris anses inlösningspriset. Förhållandena kunna även eljest tänkas bliva sådana, särskilt om den nya skörden blir riklig och av hög kvalitet, att avsättningen av den gamla skörden bör underlättas. Vilka åtgärder, som i angivna hänseenden böra vidtagas, torde få bero på omständigheterna. Förutom förslaget om export av viss spannmålsmängd hava framkommit förslag avseende spannmålets försäljning till foder eller dess utdelande efter förmalning till nödlidande. Det torde, därest riksdagen intet har att häremot erinra, få ankomma på Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle finnas därtill föranleda, lämna tillstånd till åtgärder av den art, varom här är fråga.

Utförselbevisen.

Sedan 1923, 1924 och 1925 års riksdagar avslagit väckta förslag om införande av utförselbevis för vissa slag av spannmål, antog 1926 års riksdag ett motionsvis framlagt och av vissa reservanter inom bevillningsutskottet tillstyrkt förslag till förordning angående utförselbevis för råg och vete (bevilln.-utsk. bet. nr 37; R. skr. nr 197). Den 26 juli 1926 utfärdades förordning i ämnet (nr 382) ävensom kungörelse (nr 383) med tillämpningsföreskrifter till samma förordning. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 augusti 1926 och skulle gälla till och med den 31 juli 1928. I förordnin-

gen vidtogos i överensstämmelse med beslut av 1927 års riksdag (prop. nr 150; R. skr. nr 89) genom kungörelse den 8 april 1927 (nr 121) vissa ändringar.

Vid 1928 års riksdag (prop. nr 107; R. skr. nr 93) antogs förslag till ny förordning angående utförselbevis för råg och vete. Förslaget innebar, att 1926 års förordning med däri gjorda ändringar skulle, med viss mindre ändring, äga fortsatt giltighet till och med den 31 juli 1931. I anslutning till riksdagens beslut utfärdades förordning i ämnet den 13 april 1928 (nr 76). Kungörelse med tillämpningsföreskrifter utfärdades den 24 maj 1928 (nr 153).

Sedan 1931 års riksdag beslutat (prop. nr 159; R. skr. nr 194), att de i 1928 års förordning meddelade bestämmelser skulle äga fortsatt giltighet under tiden från och med den 1 augusti 1931 tillsvidare till och med den 31 juli 1933, utfärdade Kungl. Maj:t den 12 juni 1931 dels i överensstämmelse med riksdagens beslut förordning (nr 207) om fortsatt giltighet av 1928 års förordning dels ock kungörelse (nr 208) om fortsatt giltighet av kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till sistnämnda förordning. De i 1928 års förordning meddelade, alltjämt gällande bestämmelserna äro av följande innehåll.

Den, som av omalen råg eller omalet vete, varöver han utan hinder av tullverket kan inom riket fritt förfoga, på en gång till utförsel angiver och med en och samma lägenhet till utlandet sjöledes eller på järnväg eller till svensk frihamn utför sammanlagt eller av någotdera slaget minst 500 kilogram, äger, såvida den utförda varan skäligen kan anses marknadsgill, av vederbörande tullmyndighet erhålla bevis om utförseln, med angivande tillika av det tullbelopp, som skolat utgå vid införsel av sådan vara till enahanda myckenhet (§ 1). Innehavare av utförselbevis är berättigad att, inom sex månader från det angivningen till utförsel ägt rum, mot bevisets återställande antingen utan tullavgifts erläggande införa omalen eller malen råg eller omalet eller malet vete till så stor myckenhet, att den tull, som enligt tulltaxan skolat därå belöpa, är lika med det i utförselbeviset angivna tullbeloppet, eller, i den mån varor, som nu sagts, under de sex kalendermånader, som förflutit närmast före den månad, under vilken angivningen till utförsel ägt rum, införts till myckenhet, att den därav influtna tullavgiften med avdrag av två procent beräknas därtill lämna tillgång, hos generaltullstyrelsen utbekomma sagda belopp med avdrag av två procent (§ 2 första stycket). Utförselbevis skall återställas eller belopp, varå beviset lyder, inbetalas till tullverket, därest den vara, för vilken beviset utfärdats, återinföres och tullfrihet för varan därvid ifrågasättes (§ 2 andra stycket).

Den 4 november 1932 anbefalldes Kungl. Maj:t kommerskollegium att avgiva utlåtande rörande frågan om tillämpning av utförselbevissystemet för råg och vete jämväl för tid efter den 31 juli 1933, därvid kollegiet särskilt borde yttra sig beträffande frågans handelspolitiska sida. Med skrivelse den 31 december 1932 har kommerskollegium avgivit det begärda utlåtandet samt därvid tillika överlämnat av kollegiet infordrade yttranden i ärendet från handelskamrarna i Stockholm, Norrköping, Jönköping,

Malmö och Göteborg, Sveriges allmänna lantbrukssällskap, Svenska kvarnföreningen, Föreningen Sveriges spannmålsintressenter samt Svenska foderämnens- och spannmålsimportörernas förening. De sålunda hörda sammanslutningarna hava samtliga uttalat sig för bibehållande av systemet med utförselbevis, därvid allmänt framhållits, att systemet visserligen till följd av den bestående spannmålsregleringen för närvarande saknade större betydelse, men att ett upphävande av systemet ej vore tillrådligt med hänsyn till sagda reglerings provisoriska karaktär. Ur yttrandet från *Föreningen Sveriges spannmålsintressenter* må återgivas följande uttalanden.

Med den omfattning, veteodlingen erhållit, föreläge vid fri prisbildning utan statsinlösen risken av starka prissvängningar inom den inhemska marknaden, kulminerande i svåra avsättningsstockningar och prissammansbrott, därest icke exportmöjligheten hölles öppen i kraft av utförselbevisen. Under sådana förhållanden kunde en prolongering av utförselbeviset betraktas som oundviklig.

Enligt föreningens åsikt kunde utförselbeviset principiellt ej betraktas som en exportpremie, förutsatt att man därmed åsyftade vissa uppoffringar av statsinkomster eller andra medel i ändamål att befordra exporten. Syftet med utförselbevisen hade aldrig varit att främja exportintresset, endast att skapa jämvikt mellan marknadens tillgång och efterfrågan på grundvalen av en måttligt effektiviserad tull, vars skälighet i förhållande till industritullarna icke bestritts. Dessutom verkade utförselbeviset endast under förutsättning av import. En anordning, som sålunda icke tillstodde export av ett produktionsöverskott, kunde icke rimligen betraktas som exportpremie.

Kommerskollegium har, beträffande först frågan i vilken omfattning systemet med utförselbevis hittills funnit användning, anført.

Under den tid, som förflutit sedan systemet med utförselbevis senast förlängdes hade detta icke haft någon nämnvärd praktisk betydelse till följd av de åtgärder, som i annan ordning av statsmakterna vidtagits för den inhemska spannmålsmarknadens stödjande. Medan under konsumtionsåren (augusti—juli) 1928/1929 och 1929/1930 den svenska exporten av vete mot utförselbevis uppgått till i runt tal 80,500, respektive 44,300 ton, hade motsvarande export under konsumtionsåren 1930/1931 och 1931/1932 uppgått till allenast 1,281 respektive 379 ton. För råg vore motsvarande siffror för 1928/1929 samt 1929/1930 6,000 respektive 490 ton och för perioden 1930/1931 och 1931/1932 222 respektive 1,157 ton.

Statsverkets utgifter för restitution av tullmedel på utförselbevis hade till följd av den begränsade omfattning, i vilken utförselbevisen anlåtats även avsevärt nedgått under de båda senaste budgetåren, såsom framginge av följande siffror:

Budgetåret 1926/1927	.....	kronor	3,552,116
» 1927/1928	.....	»	1,940,996
» 1928/1929	.....	»	2,944,760
» 1929/1930	.....	»	2,046,642
» 1930/1931	.....	»	64,898
» 1931/1932	.....	»	54,527.

Kronor 10,603,939.

Beträffande utförselbevisen ur handelspolitisk synpunkt har kommerskollegium bland annat anfört följande.

Kollegium kunde för sin del ej ansluta sig till den av föreningen Sveriges spannmålsintressenter uttalade uppfattningen, utan funne att utförselbevisen till sin natur måste karakteriseras såsom exportpremier. Denna egenskap skulle i någon mån vara mindre framträdande, därest bevisen endast kunde utnyttjas såsom likvid för tull för importerad råg respektive vete. Då emellertid utförselbevisen enligt gällande författning kunna av exportören kontant inlösas hos tullverket, framträdde systemets karaktär av exportpremie mera markerat. Det enda förbehåll, som nu gällde, avsåge det förhållande, att »täckning» för utförselbevisen måste finnas i form av under viss föregående tid uppburen tull för importerad råg eller vete. Någon praktisk betydelse hade detta förbehåll dock hittills icke ägt, och skulle den eventualitet inträffa, att vete- och rågimporten nedginge i sådan grad, att tullintäkter för utförselbevisens inlösen saknades, finge detta väl snarast betecknas som en olägenhet i systemet och böra föranleda, att medel i allt fall ställdes till förfogande. Det kunde nämligen knappast anses rimligt, att en exportör, som vid avslutande av en affär givetvis räknat med att erhålla valuta för utförselbeviset, skulle se sin möjlighet härtill äventyrad genom det av hans åtgöranden helt oberoende faktum, om spannmålsimport i viss omfattning ägt rum eller icke. Skulle ett sådant osäkerhetsmoment göra sig gällande, bleve syftet med utförselbevisen helt förfelat, ty den prisstabilisering, som utförselbevisen vore avsedda att medföra, vore naturligen helt beroende på att bevisen bleve inlösta.

Å andra sidan finge konstateras, att några direkta olägenheter av handelspolitisk art hittills ej framkallats av utförselbevisen, vilket för de senare årens del givetvis berodde på den ringa omfattning, i vilken systemet kommit till användning. Fara förefunnes emellertid helt naturligt, att främmande länder, vilkas spannmålsmarknad kunde komma att röna ett oförmånligt inflytande av en i större skala bedriven svensk spannmålsexport, kunde komma att vidtaga motåtgärder för att neutralisera verkningarna av dessa svenska exportpremier. Och helt naturligt komme strävanden från Sveriges sida, som möjligen vid den förestående ekonomiska världskonferensen eller eljest kunde komma till uttryck för främjande av sunda handelspolitiska metoder, att lätt nog ställas i en mindre gynnsam dager, i händelse mot den svenska handelspolitiken kunde riktas den anmärkningen, att Sverige självt tillämpade systemet med exportpremier.

Kommerskollegium har slutligen framhållit, att utförselbevisen för närvarande inginge som ett led i de stödåtgärder, som under senare år vidtagits för jordbruksnäringens fromma. Sett enbart ur jordbrukets synpunkt torde det enligt kollegiets mening ej vara lämpligt att isolera spörsmålet om utförselbevisens bibehållande från frågan om vidmakthållande eller avveckling av spannmålsregleringen över huvudtaget. I händelse prisreglerande åtgärder för brödspannmålsproduktionen av det slag, som under de senaste åren tillämpats, även framdeles bibehölles, komme nämligen utförselbevisen såsom fallet varit under de senare åren att sakna praktisk betydelse och något hinder för upphävande av anordningen med utförselbevis torde då icke föreligga.

Departements-
chefen.

Såsom jag tidigare framhållit torde gällande spannmålsreglering böra erhålla fortsatt tillämpning efter oförändrade riktlinjer. Av utredningen framgår, att systemet med utförselbevis under sådana förhållanden är i stort sett utan värde som stöd för spannmålsodlingen. Däremot torde, såsom kommerskollegium erinrat, vissa olägenheter ur handelspolitisk synpunkt kunna vara förknippade med systemet. Jag har med hänsyn till dessa omständigheter icke ansett mig böra föreslå, att bestämmelserna om utförselbevis givas förlängd giltighet efter den nuvarande giltighetstidens utgång den 31 juli 1933.

I avseende å utförselbevissystemets avveckling torde böra tillses, att den i § 2 andra stycket av förordningen föreskrivna skyldigheten att vid tullfri återinförsel av vara, för vilken utförselbevis meddelats, återställa beviset eller inbetala det belopp, varå beviset lyder, ej bortfaller med förordningens upphörande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser, som i dylikt syfte må vara erforderliga.

Under åberopande av vad i det föregående anförts och under framhållande att ärendet synes jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna, utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, föreläggas riksdagen, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna det såsom bilaga A till detta protokoll fogade förslaget till ändringar i gällande kontrakt mellan staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a., därvid dock 4 § mom. 2 skall, såvitt angår inköpen 1934, hava den av mig i det föregående tillstyrkta lydelsen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Joh:s Thygesen.

*Bilaga A.***Förslag till ändringar****i kontraktet mellan staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a.**

Mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a. överenskommes härigenom, att det mellan staten och föreningen ingångna, uti Kungl. Maj:ts brev till generaltullstyrelsen den 29 maj 1931 (Sv. förf. saml. nr 120) omförmälda kontrakt, sådant detsamma lyder efter däri vidtagna, i Kungl. Maj:ts brev till statens spannmålsnämnd den 20 maj 1932 (Sv. förf. saml. nr 147) angivna ändringar, skall i nedan intagna delar erhålla ändrad lydelse samt i sålunda ändrat skick hava förlängd giltighet, allt på sätt av det följande framgår.

2 §.

Föreningen förbinder sig att till minst de priser, som i 4 § stadgas, varje år, detta kontrakt gäller, under tiden från och med den 1 juni till och med den 31 juli inköpa all inom landet odlad, salubjuden spannmål av vete och råg, som är av fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig samt, vid normal skötsel, lagringsduglig beskaffenhet, och som hembjudes föreningen före den 1 juni det år, inköpet skall äga rum.

Leveranstervinen — — — leveranstiden.

De partier spannmål, föreningen enligt det ovan sagda är skyldig inköpa, skola levereras till uppsamlingsställen, som av föreningens styrelse anvisas. Föreningen skall söka fördela leveranserna så rättvist som möjligt samt med hänsyn till att fraktkostnaderna i görligaste mån inskränkas. Vid fördelningen skall gälla, att leverantör är berättigad att få fullgöra leveransen inom det av följande elva områden, som ur fraktsynpunkt är för honom gynnsammast, nämligen: 1) Stockholms stad och län, 2) Östergötlands län, 3) Kalmar län, 4) Gotlands län, 5) Blekinge län, 6) Kristianstads och Malmöhus län, 7) Hallands län, 8) Göteborgs och Bohus län, 9) Skaraborgs län, 10) Örebro län samt 11) Västmanlands län. Föreningen äger dock kräva leveransens fullgörande varhelst föreningen så önskar, därest föreningen gäldar den härav föranledda merfrakten, därvid såsom merfrakt skall räknas den ökning i transportkostnaden, som uppkommer vid fortsatt transport i hela fartyg, prämar eller järnvägsvagnar från den inom vederbörande uppsamlingsområde belägna hamnplats eller gränsjärnvägsstation, över vilken varan på billigaste sätt kan fraktas till bestämmelseorten.

3 §.

Det åligger föreningen att, då statens spannmålsnämnd så påfordrar, efter anvisningar av nämnden, före den 1 juni det år, detta kontrakt upphör att gälla, även under andra tider än de i 2 § omförmälda vidtagna inköp av svenskt vete och svensk råg av den i sagda paragraf angivna beskaffenhet, om och i den mån de till föreningen anslutna kvarnarna enligt 7 § b) av föreningens stadgar äro skyldiga att mottaga och lagra sålunda inköpt spannmål eller andra lagringsutrymmen stå till förfogande.

4 §.

Mom. 1. Vid föreningens inköp under tiden 1 juni—31 juli skall för fullgod (torr, frisk och oskadad) svensk spannmål med en kvalitetsvikt av 77 kilogram per hektoliter (129 holländska skålpund) för vete och 72.2 kilogram per hektoliter (121 holländska skålpund) för råg betalas fritt anvisat uppsamlingsställe det för hela riket enhetliga pris, Kungl. Maj:t för vete respektive råg av nämnda kvaliteter finner skäligt bestämma.

Till ovan angivna pris skall göras ett tillägg av ett öre för varje fulla 100 kilogram för var dag, leveransen i enlighet med köpeavtalet äger rum senare än den 1 juni.

Mom. 2. Vid leverans till kustkvarn eller till annat uppsamlingsställe å ort, där kvarn, som av spannmålsnämnden förklarats hänförlig till kustkvarn, finnes, skall utöver de i mom. 1 stadgade pris betalas 50 öre för varje 100 kilogram.

Mom. 3. Beträffande — — — prisregleringsskalor.

Mom. 4. Från de — — — ursäktlig.

Mom. 5. Vid inköp — — — tillämpas.

Mom. 6. Uppkommer — — — besluta.

7 §.

Föreningens — — — marknadspris.

Marknadspriset för gammal skörd skall därvid under juni, juli och augusti månader, intill dess ny skörd kommer i marknaden, anses utgöra minst det pris, som föreningen jämlikt 4 § skulle haft att erlægga vid inköp av samma spannmål för leverans vid den tid, föreningens leverans enligt försäljningsavtalet sker.

Vid försäljning — — — skörden.

Statens spannmålsnämnd — — — foderämneshandeln.

Föreningen — — — bestämmelser.

8 §.

Till täckande — — — stadgas.

Beloppet — — — förlänges.

Beträffande — — — godkännes av Kungl. Maj:t.

För fastställande — — — beslutet.

Gottgörelse, varom i denna paragraf stadgas, skall bestämmas för en tid av minst två månader i sänder. Förändring i gottgörelsens belopp skall, när fråga är om sänkning av detsamma, tillkännagivas minst 14 dagar innan beslutet skall tillämpas.

Vid gottgörelsens — — — blandningen.

9 §.

Den, som till riket infört vete, råg eller spannmålsblandning, vari vete eller råg ingår, eller vetemjöl, rågmjöl eller gryn av vete och visar, att han ur riket utfört samma spannmål, mjöl eller gryn, äger rätt att av föreningen återbekomma den gottgörelse han för samma varor erlagt och icke redan vid sänkning av gottgörelsens belopp erhållit åter.

Likaledes äger den, som till riket infört förutnämnda varuslag, rätt att, om han visar, att han ur riket utfört av de införda produkterna framställt mjöl eller gryn eller spis- eller knäckebröd, återfå den gottgörelse, han erlagt till föreningen för motsvarande myckenheter spannmål eller mjöl, och som han icke vid sänkning av gottgörelsens belopp erhållit åter.

I anledning av bestämmelserna i denna paragraf erforderliga tillämpningsföreskrifter fastställas av statens spannmålsnämnd efter förslag av föreningens styrelse.

13 §.

Detta kontrakt gäller för tiden till och med den 31 december 1934.

14 §.

Därest föreningens nettotillgångar den 31 december 1934 icke förslå till återgäldande av medlemmarnas insatser i föreningen jämte ogulden utdelning, skall föreningen fortfarande för tiden intill dess så kan ske, på de i 5 §, 6 § första stycket, 8, 9 och 12 §§ av detta kontrakt stadgade villkor äga åtnjuta den i 1 § av kontraktet omförmälda ensamrätt till införsel av spannmål, mjöl och gryn.

De av — — — upphöra.

Utan hinder av vad nyss sagts äger staten förordna, att från viss tidpunkt efter den 31 december 1934, efter tillsägelse därom minst två månader förut, föreningens importrätt skall upphöra. Staten skall därvid övertaga föreningens möjligen kvarstående förlust och dess ekonomiska förpliktelser och föreningen, där ej annat avtalas, upphöra med sin verksamhet och träda i likvidation. Har föreningen obehörigen gynnat enskild medlem eller eljest uppenbart åsidosatt föreningens intressen, och har därigenom förlust för föreningen uppkommit, skall vid övertagandet, varom ovan sägs, sådan förlust bäras av föreningen. Uppkommen tvist härom skall avgöras av domstol.

Oberoende av föreningens ekonomiska ställning äger jämväl föreningens styrelse besluta, att, efter anmälan till Kungl. Maj:t minst två månader förut, sagda rätt skall upphöra från och med den 1 april 1935 eller den senare tidpunkt, styrelsen bestämmer. Vad ovan sägs om statens övertagande av föreningens förlust och ekonomiska förpliktelser samt föreningens trädande i likvidation skall även för sådant fall gälla.

15 §.

Skulle tvist — — — överrätt.

Denna överenskommelse träder i kraft den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, dock senast den 1 juni 1933. Överenskommelsen är för kontrahenterna bindande från dagen för undertecknandet, under förutsättning att den godkännes av 1933 års riksdag.

*Bilaga B.***Förslag till ändringar****i stadgarna för Svenska spannmålsföreningen u. p. a.**

7 §.

Medlem åligger:

- a) att, intill — — — samma år;
- b) att, intill — — — sådan spannmål;
- c) att, med den i 10 § omförmälda inskränkning, varje år under tiden 1 september—31 december av den jämlikt avtalet med staten inköpta spannmål, som föreningen äger den 1 närmast föregående augusti, av föreningen köpa, av vete och råg var för sig så stor myckenhet fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig vara, som vid spannmålens fördelning å samtliga medlemmar i förhållande till deras insatser, särskilt för vete och särskilt för råg, belöper å vederbörande medlem, därvid medlemmen i första hand skall, där det rättvisligen kan begäras, köpa av den spannmål, som lagrats hos honom; och äger föreningen påfordra, att medlemmen av den myckenhet av varje särskilt spannmålsslag, som det sålunda åligger honom att inköpa, tillhandlar sig, under september hälften, under oktober en tredjedel och under november en sjättedel, med iakttagande likväl härvid att medlemmen icke av någotdera spannmålsslaget är pliktig att köpa större mängd än att den, ökad med den myckenhet svensk spannmål av samma slag och gammal skörd, medlemmen därförutan äger vid respektive månads början, uppgår till, för september 45 procent, för oktober 35 procent och för november 25 procent av allt det svenska vete respektive all den svenska råg, medlemmen under samma månad förmaler;
- d) att — — — foderämneshandeln;
- e) att icke utan medgivande av föreningens styrelse använda utländskt vete eller utländsk råg annat än för egen förmalning på sedvanligt sätt till människoföda i medlems kvarn;
- f) att — — — beloppet, icke förut utgått till föreningen för samma spannmål;
- g) att — — — hänseende;
- h) att — — — bestämmas;
- i) att — — — staten; samt
- j) att, därest medlem uraktlåter att fullgöra sina förpliktelser enligt dessa stadgar eller lämnar oriktig uppgift i de under h) och i) avsedda hänseenden eller eljest vidtager åtgärder, som skulle kunna föranleda förlust för föreningen, förutom skadestånd, för var gång dylik förseelse begås till föreningen gälda vite från och med 100 till och med 50,000 kronor ävensom

att, om medlem ej fullgör honom enligt i) åliggande uppgiftsskyldighet inom av statens spannmålsnämnd förelagd tid, till föreningen utgiva vite med belopp, som spannmålsnämnden för sådan försummelse föreskriver, dock högst 50 kronor för varje dag, som infaller efter utgången av sagda tid, till dess skyldigheten fullgjorts.

9 §.

Det åligger medlem att ägna den spannmål, som medlemmen för föreningens räkning mottagit, ändamålsenlig och erforderlig skötsel samt ställa sig till noggrann efterrättelse de särskilda föreskrifter härutinnan ävensom med avseende å spannmålens emottagning, lagring och utlastning, styrelsen meddelar. För spannmål, som nyss nämnts, skall medlemmen ställa den säkerhet, styrelsen finner erforderlig.

Medlemmen — — — medlemmen.

För befattningen med sådan spannmål, som medlem lagrar för föreningens räkning enligt 7 § a) och b), äger medlemmen av föreningen erhålla ersättning med, för lagring, skötsel och försäkring $\frac{1}{3}$ öre för dag per 100 kilogram spannmål, med undantag beträffande spannmål, som medlemmen inköper under tiden 1 september—31 december, samt för utlastning, där sådan sker, 30 öre per 100 kilogram.

Därest — — — utgå.

13 §.

Mom. 1. Medlem — — — beloppet.

Mom. 2. Medlem — — — pliktig köpa.

Spannmål, som viss medlem enligt vad ovan sägs är berättigad köpa, skall hembjudas medlemmen, innan försäljning därav sker till annan.

15 §.

Mom. 1. Styrelsen — — — utse, väljas å ordinarie föreningssammanträde.

Mom. 2. Beträffande — — — ense om beslutet.

Vid bestämmande av priser vid försäljning av föreningen tillhörig spannmål skall, om minst två av de utav Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna förena sig om samma mening, denna mening gälla såsom styrelsens beslut.

*Bilaga C.***Kontrakt**

mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a. sådant detsamma lyder enligt överenskommelser den 24 april 1931 och den 20 maj 1932.¹

Mellan svenska staten och Svenska spannmålsföreningen u. p. a., i det följande benämnd föreningen, är, i anslutning till föreningens vid detta kontrakt fogade stadgar, följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar föreningen för nedan i 13 § omförmälda tid, att annan än föreningen ej skall äga laglig rätt att, utan föreningens medgivande, till riket införa vete eller råg eller spannmålsblandning, vari vete eller råg ingår, eller mjöl, framställt av vete eller råg, eller gryn av vete.

Den föreningen sålunda tillerkända rätten skall icke utesluta rätt för annan att utan föreningens medgivande företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av varor, som ovan nämnts, eller att införa varorna i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet åtnjutes enligt annan å varorna tillämplig bestämmelse i 5 § i tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 §§ i samma förordning. Ej heller skall föreningens medgivande vara erforderligt för uttagning från provianteringsfrilager annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning; i stället skall sådant medgivande ankomma på Kungl. Maj:t.

2 §.

Föreningen förbinder sig att till minst de priser, som i 4 § stadgas, ettvart av åren 1931, 1932 och 1933 under tiden från och med den 1 juni till och med den 31 juli inköpa all inom landet odlad, salubjuden spannmål av vete och råg, som är av fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig beskaffenhet och hembjudes föreningen före den 1 juni det år, inköpet skall äga rum. För år 1931 skall hembudstiden, där så för beaktande av säljarnas intressen erfordras med hänsyn till tidpunkten för detta avtals godkännande av riksdagen, på sätt i 16 § sägs, av föreningens styrelse förlängas till och med den 15 juni.

Leveranstervinen för sålunda inköpt spannmål bestämmas av föreningens styrelse, därvid dock skall iakttagas, att sagda termin icke utan säljarens samtycke får bestämmas kortare än till 14 dagar från dagen för inköpet, samt att leveransen skall äga rum senast den 31 juli det år, inköpet sker. Där de till föreningen anslutna kvarnarnas lagerutrymmen, med hänsyn till vad 7 § a) och 8 § i föreningens stadgar innehålla rörande medlemmarnas skyldighet att mottaga och lagra föreningens spannmål, ej förslå till spannmålets mottagande och förvarande under ända-

¹ Lydelsen av 1 § andra stycket godkänd av Kungl. Maj:t den 15 januari 1932.

målsenlig skötsel inom den sålunda bestämda tiden, äger föreningens styrelse i erforderlig mån förlänga leveranstiden.

De partier spannmål, föreningen enligt det ovan sagda är skyldig inköpa, skola levereras till uppsamlingsställen, som av föreningens styrelse anvisas. Föreningens styrelse skall söka fördela leveranserna så rättvist som möjligt samt med hänsyn till att fraktkostnaderna i görligaste mån inskränkas. Vid fördelningen skall gälla, att leverantör är berättigad att få fullgöra leveransen inom det av följande sju områden, som ur fraktsynpunkt är för honom gynnsammast, nämligen: 1) Stockholms stad och län; 2) Östergötlands län; 3) Kalmar län; 4) Malmöhus och Kristianstads län; 5) Hallands län; 6) Göteborgs och Bohus län samt 7) Skaraborgs län; föreningen likväl obetaget att kräva leveransens fullgörande varhelst föreningen så önskar, därest föreningen gäldar den härav föranledda merfrakten.

3 §.

Det åligger föreningen att, då statens spannmålsnämnd så påfordrar, efter anvisningar av nämnden, före den 1 juni 1933 även under andra tider än de i 2 § omnämnda vidtagna inköp av svenskt vete och svensk råg av den i sagda paragraf angivna beskaffenhet, om och i den mån de till föreningen anslutna kvarnarna enligt 7 § b) av föreningens stadgar äro skyldiga att mottaga och lagra sålunda inköpt spannmål eller andra lagringsutrymmen stå till förfogande.

4 §.

Mom. 1. Vid inköp under tiden 1 juni—31 juli 1931 skall föreningen tillämpa betalning jämlikt de bestämmelser, som för samma tid gälla enligt 2 § uti den i Kungl. brevet den 28 augusti 1930 till statens spannmålsnämnd intagna förbindelse, därvid uppsamlingsställe å annan ort än där kustkvarn är belägen skall likställas med inlandskvarn.

Mom. 2. Vid inköp under tiden 1 juni—31 juli 1932 samt 1 juni—31 juli 1933 skall för fullgod (torr, frisk och oskadad) svensk spannmål med en kvalitetsvikt av 77 kilogram per hektoliter (129 holländska skålpund) för vete och 72.2 kilogram per hektoliter (121 holländska skålpund) för råg betalas fritt anvisat uppsamlingsställe det för hela riket enhetliga pris, Kungl. Maj:t för vete respektive råg av nämnda kvaliteter finner skäligt bestämma.

Till de i detta moment angivna pris skall göras ett tillägg av ett öre för varje fulla 100 kilogram för var dag, leveransen i enlighet med köpeavtalet äger rum senare än den 1 juni.

Vad angår inköp under ovannämnda tid 1933 skall, utöver nu angivna pris, vid leverans till kustkvarn eller till annat uppsamlingsställe å ort, där kvarn, som av spannmålsnämnden förklarats hänförlig till kustkvarn, finnes, betalas ytterligare 50 öre för varje fulla 100 kilogram.

Mom. 3. Beträffande villkoren i övrigt samt prisbestämningen för andra hektolitervikter än de ovan angivna skola de grunder iakttagas, vilka finnas angivna i särskilda mellan statens spannmålsnämnd och föreningens styrelse överenskomna bestämmelser och prisregleringsskalor.

Mom. 4. Från de i mom. 1, 2 och 3 stadgade pris skall avdrag ske med 50 öre för varje fulla 100 kilogram, varmed den levererade myckenheten med mer än 10 procent understiger den salubjudna, där ej underlåtenheten kan anses ursäktlig.

Mom. 5. Vid inköp enligt 3 § skola de i mom. 3 omförmälda bestämmelser och prisregleringsskalor tillämpas.

Mom. 6. Uppkommer tvist, huruvida kvarn är att hänföra till inlandskvarn eller kustkvarn eller huruvida annat uppsamlingsställe är att likställa med inlandskvarn eller kustkvarn, äger statens spannmålsnämnd härutinnan besluta.

5 §.

Föreningen må ej vägra att för annan införa eller att i för varje fall angiven myckenhet låta annan införa mjöl av vete eller råg eller gryn av vete, föreningens styrelse likväl obetaget att, om statens spannmålsnämnd därtill lämnar tillstånd, motsätta sig sådan import, i den mån den kan antagas ske i spekulativt syfte.

Föreningen må ej för egen räkning driva handel med utländsk spannmål eller därav framställt mjöl eller gryn.

6 §.

Föreningens verksamhet skall bedrivas på ett lojalt sätt och så att icke enskilt intresse obehörigen gynnas.

Angående föreningsmedlems skyldighet att tillämpa normal förmåningslön skall gälla vad 7 § g) av föreningens stadgar härom innehåller.

7 §.

Föreningens försäljning av svenskt vete och svensk råg, inköpt på grund av stadgandet i 2 § eller i annan ordning, må icke ske till pris, understigande det vid tiden för försäljningen gällande marknadspris.

Marknadspriset för gammal skörd skall härvid under juni, juli och augusti månader, intill dess ny skörd kommer i marknaden, anses utgöra år 1931 minst det pris, föreningen enligt 4 § har att betala för sina inköp under juni och juli samma år, samt

åren 1932 och 1933 minst det pris, som föreningen jämlikt sistnämnda paragraf skulle haft att erlægga vid inköp av samma spannmål för leverans vid den tid, föreningens leverans enligt försäljningsavtalet sker.

Vid försäljning av spannmål av gammal skörd, sedan spannmål av ny skörd kommit i marknaden, skall föreningen beakta det mervärde, som den gamla spannmålen kan hava i förhållande till spannmål av den nya skörden.

Statens spannmålsnämnd äger utöva kontroll över att ovanberörda pris icke underskrides. Finner nämnden, att det pris, föreningen vid försäljningen betingat sig, är väsentligt lägre än det pris, som enligt det ovan sagda bort erläggas, skall föreningen efter anmodan av nämnden utkräva prisskillnaden av köparen. Anmodan från nämnden skall i ty fall vara föreningen tillhandakommen senast fjorton dagar efter det nämnden erhållit meddelande om det pris, föreningen betingat sig. Uppstår i anledning av nämndens anmodan tvist med köparen rörande prisets storlek, skall sådan tvist avgöras av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämnesshandeln.

Föreningen skall vid sin försäljning göra de förbehåll, som erfordras med hänsyn till ovan upptagna bestämmelser.

8 §.

Till täckande av sina kostnader samt förluster vid utövandet av sin verksamhet äger föreningen för de myckenheter vete och råg, spannmålsblandningar, vari vete eller råg ingår, vetemjöl, rågmjöl och gryn av vete, vilka införas till riket, av vederbörande importör uppbära gottgörelse, varom nedan stadgas.

Beloppet av sagda gottgörelse per 100 kilogram spannmål bestämmes av föreningens styrelse, därvid bör eftersträvas dels att såvitt möjligt vinst vid kontraktstidens utgång icke kvarstår, dels ock att den tid, under vilken föreningen jämlikt 14 § första stycket äger fortfara med utövandet av importrätten, icke över hövan förlänges.

Beträffande vete skall gälla, att om de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna av styrelsen äro eniga rörande storleken av berörda belopp och beloppet av dem icke bestämmes högre än som motsvarar 20 procent av det i Stockholm vid tiden för gottgörelsens bestämmande gällande marknadspriset å svenskt vete av normalkvalitet, nämnda ledamöters beslut skall tillämpas. För fastställande av högre belopp i fråga om vete fordras, att minst sex ledamöter äro om beslutet ense, och att detsamma godkännes av Kungl. Maj:t.

För fastställande av storleken av sagda gottgörelse för råg erfordras, att minst sex ledamöter äro ense om beslutet.

Gottgörelse, varom i denna paragraf stadgas, skall bestämmas för en tid av minst två månader i sänder. Förändring i gottgörelsens belopp skall tillkännagivas senast åtta dagar innan beslut härom skall tillämpas.

Vid gottgörelsens uttagande beträffande mjöl skall gälla, att mot 100 kilogram finsiktat mjöl och gryn svara 160 kilogram spannmål samt mot 100 kilogram sammalet mjöl 100 kilogram spannmål. I fråga om spannmålsblandning skall gottgörelsen beräknas efter den myckenhet vete och råg, som ingår i blandningen.

9 §.

Den, som till riket infört vete eller råg eller spannmålsblandning, vari vete eller råg ingår, och visar, att han ur riket utfört utländsk spannmål av samma slag, mjöl, framställt inom riket av utländskt vete, utländsk råg eller utländsk spannmålsblandning, gryn, framställt inom riket av utländskt vete, eller spis- eller knäckebröd, vid vars tillverkning använts mjöl, framställt inom riket av utländsk råg, äger av föreningen återfå den gottgörelse, han erlagt till föreningen vid importen av motsvarande myckenhet spannmål.

Likaledes äger den, som till riket infört vetemjöl, rågmjöl eller gryn av vete, rätt att, om han visar, att han ur riket utfört samma mjöl eller gryn eller spis- eller knäckebröd, framställt av det införda rågmjölet, återbekomma den gottgörelse, han vid importen erlagt.

I anledning av bestämmelserna i denna paragraf erforderliga kontrollföreskrifter fastställas av statens spannmålsnämnd efter förslag av föreningens styrelse.

10 §.

Föreningen skall samarbeta med statens spannmålsnämnd, som skall äga tillgång till alla föreningen tillhörande handlingar och räkenskaper.

Det åligger föreningen att, vid anfordran, till statens spannmålsnämnd lämna de uppgifter, nämnden finner erforderliga.

11 §.

Föreningens åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning att statsmakterna under avtalstiden icke vidtaga åtgärder, som väsentligen rubba de förhållanden, under vilka kvarnindustrien nu arbetar, och att vid tillämpning av förordningen den 13 juni 1930 (nr 249) iakttages, att inmalningsprocenten icke i något fall bestämmes högre än att framställning kan i erforderlig omfattning ske av olika kvaliteter mjöl av god bakningsduglighet.

Föreningsmedlemmarna berättigas att vid förmalning vid egna kvarnar under den i 13 § omförmälda tid tillämpa en inmalnings- och minimiprocent för vete, som understiger de jämlikt 2 § i nämnda förordning fastställda eller medgivna lägsta motsvarande procentsatserna med 10 enheter, därvid dock icke avses sådan dispensvis vid enstaka tillfällen för begränsad kvantitet medgiven inmalnings- eller minimiprocent, som åsyftar förmalning för särskilt ändamål, liggande utom ramen för den vanliga mjölhandeln.

Föreningsmedlemmarna tillförsäkras vidare, att under nämnda tid stadgandet i berörda förordnings 4 § beträffande »svenskt vete, som förmales tillsammans med annan brödsäd eller svarar mot mjöl, som av kvarn-innehavaren blandas med mjöl av annan brödsäd,» ej skall äga tillämpning beträffande dem.

12 §.

Skulle föreningen underlåta att fullgöra sina förpliktelser enligt detta kontrakt, äger staten ombesörja, att vad som underlåtits utföres eller rättas samt, där underlåtenheten är av väsentlig beskaffenhet, inträda i föreningens rättigheter enligt kontraktet; och är föreningen, därest underlåtenheten varit en följd av omständigheter, som föreningen skäligen bort avvända, skyldig såväl att bära de kostnader, vilka härigenom åsamkats staten, som även att till staten utgiva ersättning för av underlåtenheten orsakad skada.

Skulle staten underlåta att fullgöra sina förpliktelser enligt kontraktet, och uppkommer därigenom skada för föreningen eller någon dess medlem, må den, som skadan lidit, mot staten föra den ersättningstalan, var till han kan äga fog.

13 §.

Detta kontrakt träder i kraft den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, dock senast den 1 juni 1931, och skall gälla till och med den 31 december 1933.

14 §.

Därest föreningens nettotillgångar den 31 december 1933 icke förslå till återgåldande av medlemmarnas insatser i föreningen jämte ogulden utdelning, skall föreningen fortfarande för tiden intill dess så kan ske, på de i 5 §, 6 § första stycket, 8, 9 och 12 §§ av detta kontrakt stadgade villkor äga åtnjuta den i 1 § av kontraktet omförmälda ensamrätt till införsel av spannmål, mjöl och gryn.

De av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna av föreningens styrelse skola hos Kungl. Maj:t göra anmälan om den tidpunkt, då utövandet av omförmälda ensamrätt enligt deras uppfattning med hänsyn till berörda förhållanden må kunna upphöra.

Utan hinder av vad nyss sagts äger staten förordna, att från viss tidpunkt efter den 31 december 1933, efter tillsägelse därom minst två månader förut, föreningens importrätt skall upphöra. Staten skall därvid övertaga föreningens möjligen kvarstående förlust och dess ekonomiska förpliktelser och föreningen, där ej annat avtalas, upphöra med sin verksamhet och träda i likvidation. Har föreningen obehörigen gynnat enskild medlem eller eljest uppenbart åsidosatt föreningens intressen, och har därigenom förlust för föreningen uppkommit, skall vid övertagandet, varom ovan sägs, sådan förlust bäras av föreningen. Uppkommen tvist härom skall avgöras av domstol.

Oberoende av föreningens ekonomiska ställning äger jämväl föreningens styrelse besluta, att, efter anmälan till Kungl. Maj:t minst två månader förut, sagda rätt skall upphöra från och med den 1 april 1934 eller den senare tidpunkt, som styrelsen bestämmer. Vad ovan sägs om statens övertagande av föreningens förlust och ekonomiska förpliktelser samt föreningens trädande i likvidation skall även för sådant fall gälla.

15 §.

Skulle tvist uppstå mellan staten och föreningen rörande rätta tolkningen eller tillämpningen av de i denna överenskommelse intagna bestämmelser, skall, med undantag, varom i 14 § förmåles, dylik tvist avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande dock av att ledamöterna skola vara fem, av vilka vardera parten utser två samt de sålunda utsedda tillkalla den femte, samt att ordföranden skall hava såsom ordinarie ledamot tjänstgjort i svensk överrätt.

16 §.

Detta avtal är för kontrahenterna bindande från dess undertecknande, dock under förutsättning att det godkännes av 1931 års riksdag.¹

Denna överenskommelse träder i kraft den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, dock senast den 1 juni 1932. Överenskommelsen är för kontrahenterna bindande från dagen för undertecknandet, under förutsättning att den godkännes av 1932 års riksdag.²

¹ Avser 1931 års avtal.

² Avser den 20 maj 1932 träffad överenskommelse om förlängning av samt ändringar i kontraktet den 24 april 1931.

Billaga D.**Stadgar**

för

Svenska spannmålsföreningen u. p. a.¹

1 §.

Föremålet för föreningens verksamhet är att efter avtal med svenska staten rörande importen av vete och råg m. m. driva handel med spannmål och idka annan därmed förenlig verksamhet.

2 §.

Föreningens firma är Svenska spannmålsföreningen u. p. a.

3 §.

Styrelsen skall hava sitt säte i Stockholm.

4 §.

Varje enskild eller juridisk person, som driver handelskvarn, äger under maj månad varje år vinna inträde i föreningen, därest ansökan om medlemskap gjorts före den 1 i samma månad; styrelsen obetaget att, om särskilda skäl därtill anses föreligga, jämväl å annan tid än nu sagts medgiva inträde.

Överlåter medlem sin kvarnrörelse eller del därav å annan, äger denne ingå i föreningen, därest han sist inom en månad efter överlåtelsen gör ansökan därom.

5 §.

Varje medlem skall i föreningen deltaga med en insats av ettusen kronor för varje påbörjade femtio ton vete och varje påbörjade femtio ton råg av medelförmalningen för år räknat av dessa spannmålsslag, var för sig, under tiden 1 januari 1928—31 december 1930 vid den kvarn eller de kvarnar, medlemmen äger. Medlem må icke deltaga i föreningen med mer än det antal insatser, som sålunda belöper å honom. Insatsernas antal fastställs efter dessa grunder av styrelsen.

Har vid viss kvarn rörelsen icke börjat förrän efter den 1 januari 1928 eller kan delaktigheten av annan anledning för viss medlem icke avgöras enligt nyssnämnda beräkningsgrund, eller åtnöjes icke medlem med styrelsens beslut och anmäler han hos styrelsen missnöje däremot inom två veckor efter delfäendet, äger statens spannmålsnämnd med ledning av uppgifter rörande kvarnens förmalning och efter styrelsens hörande bestämma det antal insatser, med vilket medlemmen skall deltaga i föreningen.

¹ Med ändringar i enlighet med föreningsstämmans beslut dels den 16 juni och 18 december 1931, dels den 18 december 1931 och den 20 januari 1932, vilka ändringar av Kungl. Maj:t godkänkts den 15 januari 1932 respektive den 20 maj 1932.

Därest storleken av medlems årsförmalning ändras, så att den väsentligt över- eller understiger den medelförmalning, efter vilken antalet insatser för medlemmen fastställts, äger statens spannmålsnämnd, efter styrelsens eller medlems hemställan, besluta, att sagda antal skall ökas eller minskas.

Insats skall erläggas, en tjugonedel kontant och återstoden genom avlämnande till föreningen av en av medlemmen till innehavaren utfärdad skuldförbindelse, ställd att betalas tre månader efter uppsägning.

Erläggandet sker vid inträdet efter det antal insatser, för vilket medlemmen anmält sig. Fastställes antalet insatser av styrelsen eller nämnden annorlunda, skall felande insats omedelbart därefter erläggas.

6 §.

Medlems uppsägning till utträde ur föreningen får ej ske förrän ett år efter inträdet.

Upphör medlem att idka kvarnrörelse, medför detta hans avgång ur föreningen.

Överlåter medlem utan styrelsens medgivande honom tillhörig kvarn å annan, skall han, även efter avgången, för tid styrelsen bestämmer, dock högst till den räkenskapsavslutning, som infaller näst efter ett år och sex månader från inträdet, svara för fullgörande av honom enligt dessa stadgar åliggande skyldigheter som om han fortfarande vore medlem av föreningen och ägare till samma kvarn.

Finnes uppenbart att medlem icke förmår fullgöra sina åtaganden och förbindelser mot föreningen, åsidosätter han i väsentlig mån sina skyldigheter enligt dessa stadgar, eller har han lämnat väsentligen oriktiga uppgifter för fastställandet av antalet insatser eller bedömandet av hans skyldigheter, må han av styrelsen ur föreningen uteslutas.

Uteslutes medlem ur föreningen, skall avgången anses äga rum vid tidpunkt, som föreningens styrelse bestämmer.

Avgång ur föreningen i annat fall skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsavslutning, som infaller näst efter sex månader, sedan omständighet inträffat, som föranlett avgången.

Avgången medlem äger ej, därest icke styrelsen för särskilt fall annorlunda beslutar, återfå sin insats förrän tidigast ett år efter avgången.

Medlem, vilkens insatser nedsatts jämligt 5 § tredje stycket, äger återbekomma mellanskillnaden å tid och under villkor i övrigt, som gälla för återfående av insats vid utträde efter uppsägning ur föreningen.

7 §.

Medlem åligger:

a) att, intill dess två tredjedelar av de utrymmen för lagring, varöver medlemmen, på sätt i 8 § sägs, skall anses förfoga, blivit belagda med svensk spannmål av vete och råg, varje år för föreningens räkning mottaga, lagra och vårda den svenska spannmål, föreningen jämligt ovan nämnda avtal med staten inköpt under juni och juli månader samma år;

b) att, intill hälften av medlemmens omförmälda lagringsutrymmen blivit belagda med svensk spannmål av vete och råg, för föreningens räkning mottaga, lagra och vårda av föreningen jämligt ovan nämnda avtal efter anmodan av statens spannmålsnämnd under annan tid än juni och juli månader inköpt sådan spannmål;

c) att, med den i 10 § omnämnda inskränkning, varje år före den 31 december av den jämlikt avtalet med staten inköpta spannmål, som föreningen äger den 1 närmast föregående augusti, av föreningen köpa, av vete och råg var för sig, så stor myckenhet fullgod (torr, frisk och oskadad) kvarnduglig vara, som vid spannmålets fördelning å samtliga medlemmar i förhållande till deras insatser, särskilt för vete och särskilt för råg, belöper å vederbörande medlem, därvid medlemmen i första hand skall, där det rättvisligen kan begäras, köpa av den spannmål, som lagrats hos honom;

d) att vid inköp från föreningen betala gällande marknadspris i enlighet med vad därom i omnämnda avtal med staten bestämmes samt underkasta sig vad samma avtal stadgar om jämkning i sålunda erlagt pris; skolande vid tvist om priset storlek sådan tvist avgöras av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämnesshandeln;

e) att icke utan medgivande av föreningens styrelse använda utländskt vete eller utländsk råg annat än för egen förmalning i medlems kvarn;

f) att för de myckenheter utländskt vete och utländsk råg samt spannmålsblandningar, vari vete eller råg ingår, vilka inkommit till riket före den 1 september 1931 och medlemmen sistnämnda dag äger eller därefter under den tid, föreningens importrätt enligt avtalet med staten är gällande, förvärvar, till föreningen under villkor och förutsättningar, som i sagda avtal stadgas, utgiva gottgörelse med belopp, som där sägs, om och i den mån sådan gottgörelse icke förut utgått till föreningen för samma spannmål, så ock att för de myckenheter utländskt vete och utländsk råg samt spannmålsblandningar, vari utländskt vete eller utländsk råg ingår, vilka medlemmen äger, då förhöjning inträder i gottgörelsens belopp, till föreningen utgiva gottgörelse i den mån dylik, beräknad efter det sålunda förhöjda beloppet, icke förut utgått till föreningen för samma spannmål;

g) att för vetemjöl, rågmjöl och gryn av vete, som framställts vid medlemmens kvarn eller kvarnar, icke betinga sig högre pris än som bereder normal förmalningslön, därvid som grund för beräkningen skall tillämpas den genomsnittliga förmalningslönen i riket för motsvarande kvaliteter under de fem senaste åren före den 1 januari 1931, ägande statens spannmålsnämnd att utöva tillsyn uti ifrågavarande hänseende;

h) att till föreningens styrelse lämna uppgifter dels vid inträdet och dels sedermera, då det av styrelsen begäres, i de hänseenden, efter vilka medlems insatser och hans skyldigheter enligt dessa stadgar bestämmas;

i) att medgiva statens spannmålsnämnd att i den ordning, som stadgas i kungörelse med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 13 juni 1930 (nr 249) om användande av svenskt vete och svensk råg vid framställning av mjöl m. m., inhämta de uppgifter, som erfordras för kontroll av efterlevnaden av dessa stadgar och föreningens avtal med svenska staten; samt

j) att, därest medlem uraktlåter att fullgöra sina förpliktelser enligt dessa stadgar eller lämnar oriktig uppgift i de under h) och i) avsedda hänseenden eller eljest vidtager åtgärder, som skulle kunna föranleda förlust för föreningen, förutom skadestånd, för var gång dylik förseelse begås till föreningen gälda vite från och med 100 till och med 50,000 kronor.

8 §.

Sedan medlem inträtt i föreningen, skall styrelsen så snart ske kan, efter medlemmens hörande, fastställa storleken av de utrymmen för lagring av spannmål under erforderlig skötsel, över vilka medlemmen vid

avgörandet av hans skyldighet enligt dessa stadgar skall anses förfoga, styrelsen obetaget att därefter med hänsyn till inträffande förändring i medlems lagerutrymme besluta de jämkningar, som härav påkallas.

Statens spannmålsnämnd eller medlem, som är missnöjd med styrelsens härutinnan fattade beslut, äger inom två veckor efter det beslutet delgivits hänskjuta frågan till avgörande av Sveriges skiljenämnd för spannmåls- och foderämnesshandeln vid äventyr att eljest hava förlorat sin rätt till talan mot samma beslut.

Inträdande medlem äger icke påkalla ändring av beslut i ovannämnda hänseende, som meddelats innan hans ansökan om inträde i föreningen göres.

9 §.

Det åligger medlem att ägna den spannmål, som medlemmen för föreningens räkning mottagit ändamålsenlig och erforderlig skötsel samt ställa sig till noggrann efterrättelse de särskilda föreskrifter härutinnan, styrelsen meddelar.

Medlemmen svarar för kvantitetsvikten av sålunda emottagen spannmål med avdrag av 0.01 procent för varje dag. Förbättring eller försämring av kvaliteten under lagringstiden i enlighet med de i avtalet med staten omförmälda prisregleringsskalor med tillhörande bestämmelser tillgodokommer, respektive bäres av medlemmen.

För lagring, skötsel och försäkring av sådan spannmål, som medlem lagrar för föreningens räkning enligt 7 § a) och b), äger medlemmen av föreningen erhålla ersättning med $\frac{1}{3}$ öre per 100 kilogram spannmål för dag samt, vid utlastning, ytterligare 30 öre för varje 100 kilogram.

Därest spannmålen av särskild anledning fordrar särskild skötsel, eller om annan under vanliga förhållanden ej uppkommande kostnad uppstår, må skäligen ersättning härför utgå.

10 §.

Vid beräkning av den myckenhet spannmål, medlem enligt stadgandet i 7 § c) är skyldig inköpa av föreningen, äger medlem tillgodoräkna sig eget ineliggande lager av svenskt vete, respektive svensk råg den 31 juli det år, inköpet skall ske.

Styrelsen är berättigad att med hänsyn till svårighet för viss medlem att bereda erforderliga lagerutrymmen medgiva den jämkning i berörda skyldighet, som härav föranledes. När två eller flera medlemmar äro ense om annan fördelning av inköpsskyldigheten sinsemellan än den, varom i nämnda stadgande förmäles, och sådan fördelning kan äga rum utan förfång för någon av övriga medlemmar, äga de påkalla jämkning i berörda skyldighet i enlighet därmed.

11 §.

Styrelsen äger utse opartisk person, som skall äga obehindrat tillträde till arbets- och lagerlokaler vid medlemmarnas kvarnar ävensom att undersöka medelförmalningen under den tid, som i 5 § sägs.

Styrelsen äger vidare rätt att hos statens spannmålsnämnd inhämta upplysningar rörande storleken av medlemmarnas ineliggande lager av vete och råg samt de myckenheter vete och råg, som vid kvarnarna förmalas.

12 §.

Därest medlem på grund av force majeure blir ur stånd att fullgöra honom enligt dessa stadgar åliggande förpliktelse, utgår ej skadestånd eller vite enligt 7 § j), ej heller må medlemmen ur föreningen uteslutas, där det ej måste antagas, att hindret blir av varaktig beskaffenhet.

13 §.

Mom. 1. Medlem, som uppfyller sina förpliktelser mot föreningen, äger att genom föreningen införa vete och råg till riket samt att i för varje fall angiven myckenhet få på sig överlåten rätt till införsel av sådan spannmål. Därrest den för import angivna myckenheten står i uppenbart missförhållande till medlemmens förmalning, äger styrelsen begränsa nämnda myckenhet.

Då sänkning inträder i den i 8 § i avtalet med svenska staten omförmälda gottgörelsens belopp, åligger det föreningen att i förhållande till de myckenheter utländskt vete och utländsk råg samt spannmålsblandningar, vari utländskt vete eller utländsk råg ingår, vilka medlemmen på sätt, föreningen bestämmer, styrker sig äga vid tiden för sänkningens inträdande, till medlemmen i den mån, medlemmen guldit gottgörelse för nämnda spannmål efter det högre beloppet, återbetala gottgörelse, beräknad efter skillnaden mellan det högre och det sänkta beloppet.

Mom. 2. Medlem är berättigad att till pris, som i 7 § d) sägs, under loppet av varje tidsperiod av fjorton dagar av föreningen köpa intill hälften av föreningens vid periodens början hos medlemmen ineliggande lager av vete och råg, var för sig. Avtal om köp av större myckenheter hos medlemmen lagrad spannmål än nu nämnts, äger icke giltighet utan godkännande av statens spannmålsnämnd.

Utan hinder av att därigenom den spannmålsmängd överskrides, som medlem enligt vad ovan stadgats är berättigad att under viss tidsperiod inköpa, skall medlemmen äga rätt att, till pris, som nyss sagts, köpa den hos honom lagrade spannmål, som han enligt 7 § c) är pliktig köpa.

14 §.

Av föreningens årsvinst skall, sedan avdrag skett för täckande av möjligen förefintlig brist från föregående år samt minst en procent avsatts till reservfond, utdelning till medlemmarna å deras kontanta insatsbelopp äga rum efter fem procent om året. Har sådan utdelning under något år ej ägt rum, skall densamma utgå av följande års vinst.

15 §.

Mom. 1. Styrelsen består av åtta ledamöter med samma antal suppleanter.

Kungl. Maj:t äger för ett år i sänder utse ordförande och två ytterligare ledamöter av styrelsen jämte suppleanter för dem. Övriga ledamöter och suppleanter väljas på ordinarie föreningssammanträde, likaledes för ett år i sänder. Därrest Kungl. Maj:t icke begagnar sig av sin angivna befogenhet, skola årligen för tiden intill dess så sker även de ledamöter och suppleanter, Kungl. Maj:t äger utse, väljas å ordinarie föreningssammanträde.

Mom. 2. Beträffande beslut inom styrelsen skall följande iakttagas:

Vid fastställandet av den gottgörelse för vete, som omförmäles i 8 § i det mellan staten och föreningen upprättade avtal skall såsom styrelsens beslut gälla den mening, som uttalas av de av Kungl. Maj:t utsedda leda-

möterna, därest dessa äro eniga om beloppets storlek, och beloppet av dem icke bestämmes högre än som motsvarar 20 procent av det i Stockholm vid tiden för gottgörelsens bestämmande gällande marknadspriset å svenskt vete av normalkvalitet.

För fastställande av högre belopp i fråga om vete erfordras, att minst sex ledamöter äro om beslutet ense, och att detsamma godkännes av Kungl. Maj:t.

För fastställande av storleken av sagda gottgörelse för råg erfordras, att minst sex ledamöter äro ense om beslutet.

16 §.

För granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola finnas två revisorer och två suppleanter för dem. En revisor och suppleant för honom utses av Kungl. Maj:t för ett år i sänder. Den andre revisorn och suppleanten väljas å ordinarie föreningssammanträde likaledes för ett år i sänder. Begagnar Kungl. Maj:t sig icke av sin rätt att utse revisor och suppleant, skola jämväl dessa årligen väljas å ordinarie föreningssammanträde för tiden intill dess Kungl. Maj:t använder sig av sagda rätt.

17 §.

Räkenskapsavslutning skall äga rum den 31 augusti varje år.

Bokslut skall därjämte göras för varje månad, så snart så påkallas av den av Kungl. Maj:t utsedde revisorn.

18 §.

Medlem äger å föreningssammanträde en röst för varje av honom gulden insats.

19 §.

Ordinarie föreningssammanträde hålles varje år i Stockholm före december månads utgång.

Å dylikt sammanträde skola, förutom i behörig ordning dit hänskjutna frågor, förekomma följande ärenden:

- 1) Val av ordförande.
- 2) Fastställande av röstlängd.
- 3) Val av justeringsmän.
- 4) Föredragning av styrelse- och revisionsberättelse jämte vinst- och förlusträkning samt balansräkning.
- 5) Fastställande av balansräkning.
- 6) Frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen.
- 7) Fastställande av arvoden till styrelseledamöter och revisorer.
- 8) Val av styrelseledamöter och suppleanter för dem.
- 9) Val av revisorer och suppleanter för dem.

20 §.

Kallelse till föreningssammanträde skall ske genom rekommenderat brev med allmänna posten minst fjorton dagar före ordinarie och minst åtta dagar före extra sammanträde. På enahanda sätt delgivs andra meddelanden till medlemmarna.

Skall, enligt vad ovan stadgats, viss tid beräknas från dagen för delgivning, skall delgivningen anses hava ägt rum å andra dagen efter den, då meddelandet blivit i rekommenderat brev med posten avsänt till vederbörande medlem.

21 §.

Vid föreningens upplösning skola behållna tillgångar, sedan en var medlem återbekommit sin insats jämte ogulden utdelning, tillfalla staten.

22 §.

Frågan om skadestånd och vite enligt 7 § j) i dessa stadgar samt tvister i övrigt mellan föreningen och föreningsmedlem eller mellan föreningen och styrelsen eller ledamot därav skola, där ej i dessa stadgar för särskilt fall annorlunda bestämts, avgöras enligt gällande lag om skiljemän. Skiljemännen skola vara tre av Stockholms handelskammare utsedda personer, av vilka ordföranden skall hava såsom ordinarie ledamot tjänstgjort i svensk överrätt.

Jämväl statens spannmålsnämnd äger påkalla utdömande av vite, som ovan sägs.

23 §.

Ändring av stadgarna må ej ske utan Kungl. Maj:ts tillstånd.